

IN NAAM VAN DE VRUCHTBARE DRIE-EENHEID

VAN HET MUSEUM NAAR DE KERK

OP 3 juni van dit jaar werd de beroemde icoon van de H. Drie-eenheid, geschilderd door de Russische monnik Andrej Roeblov tussen 1410 en 1425 – dus vóór de officiële breuk met Rome in 1448 – overgebracht van de Tretjakovgalerij naar de kathedraal van Christus de Verlosser in Moskou. Dat gebeurde in opdracht van president Poetin persoonlijk.

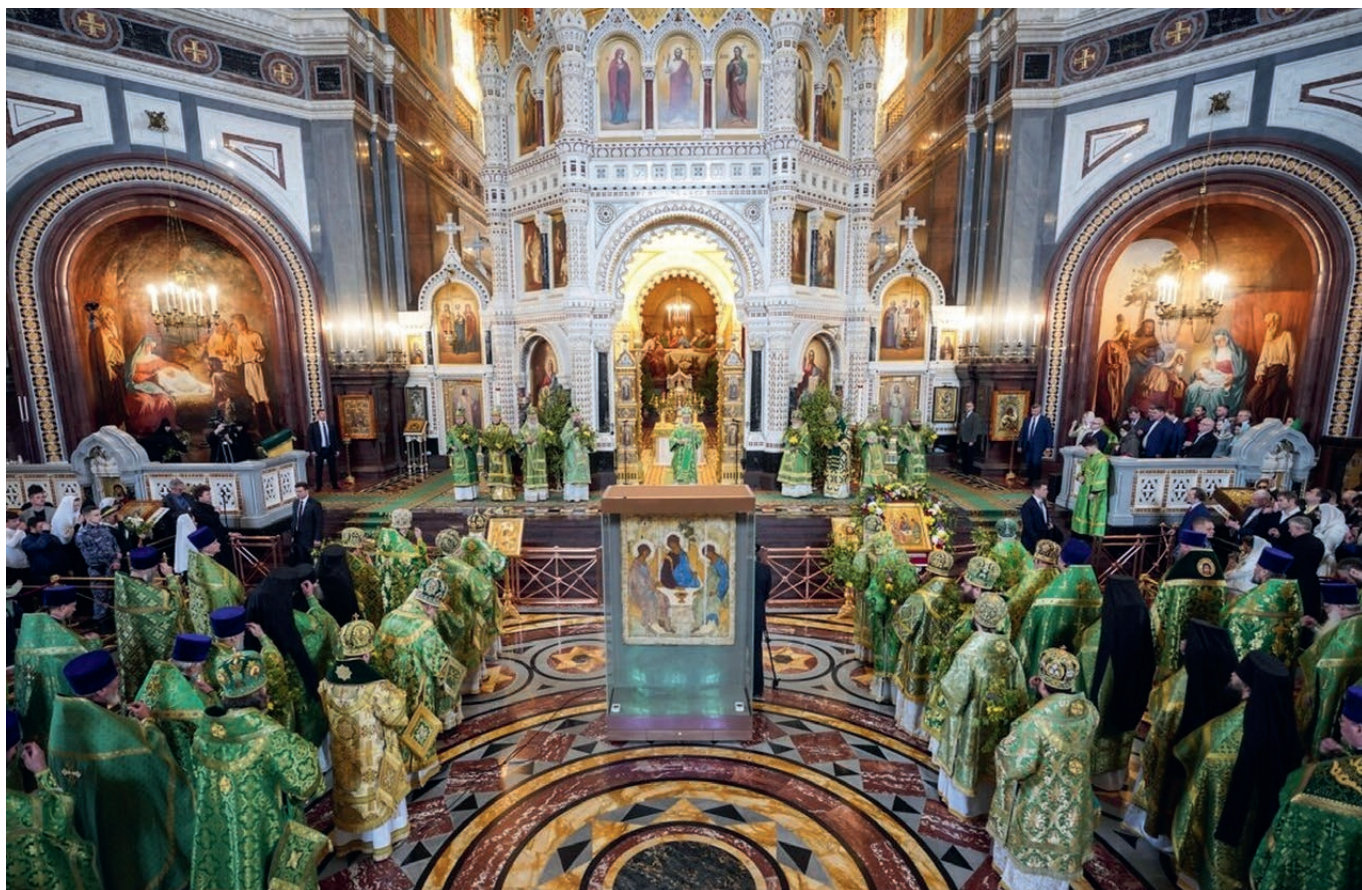
« Deze keer kan ik de icoon zien op de plaats waar zij thuishoort, op een gewijde plek. En ik kan vóór de icoon bidden », zegt Loedmila, een grootmoeder omringd door haar kleinkinderen. « Het is een godsdienstige daad, het is niet gewoon meer een cultureel curiosum. In onze familie gaat het om een moment van communio. » In het Russisch: *sobornost*, het streven naar spirituele eenheid onder medebroeders in het geloof, als tegengesteld aan het individualisme.

Patriarch Kirill had de president gevraagd om de icoon gedurende twee weken te mogen uitstellen ter

gelegenheid van Drievuldigheidszondag, maar Poetin staat ze nu definitief af aan de Russisch-orthodoxe Kerk. De kans bestaat dat ze over afzienbare tijd zal verhuizen naar de plaats waar ze geschilderd werd en waarvoor ze bestemd was: de *Lavra* van Sergiev Posad, het belangrijkste klooster van Rusland, gesticht door de H. Sergius van Radonezj.

De patriarch toonde zich uiterst dankbaar. « Er heeft een historische gebeurtenis plaatsgevonden », verklaarde hij op een ceremonie. « Het tijdperk waarin gewijde voorwerpen uit de kerken werden verwijderd [ten tijde van de Sovjetunie] is voorbij; de tijd is aangebroken dat zij teruggegeven worden aan de Kerk, zelfs als het gaat om voorwerpen van grote culturele en historische waarde. » Duizenden gelovigen schoven aan bij de kathedraal – die notabene terug opgebouwd werd vanaf 1994 nadat ze in 1931 opgeblazen was op bevel van Stalin – om de icoon te vereren.

Niet iedereen is echter opgetogen over de transfer.

Plechtigheid voor de overbrenging van de icoon van de H. Drie-eenheid, het meesterwerk van Andrej Roeblov, van de Tretjakovgalerij naar de kathedraal van Moskou.

Irina Sosnovtseva, hoofdonderzoekster verbonden aan het Russisch Staatsmuseum in Sint-Petersburg, twijfelt er aan of de verantwoordelijken van de kathedraal wel in staat zullen zijn om op de gepaste manier zorg te dragen voor de kunstschat. Anderen waarschuwen voor de gevaren van een verandering van het microklimaat waarin het werk terechtkomt. Maar dat getuigt allemaal van een puur profane kijk die volkomen voorbijgaat aan de essentie van wat een icoon is: een “venster op de eeuwigheid”, want de gelovige treedt erdoor in verbinding met God, Onze-Lieve-Vrouw en de heiligen.

Ronduit venijnig reageren zij die, hoewel ze Russen zijn, helemaal ten dienste staan van de westerse propaganda. Op de website van *Carnegie Endowment for International Peace* (een ngo voor “mensenrechten” en “internationale samenwerking” opgericht door de Schots-Amerikaanse “filantroop” Andrew Carnegie) schrijft een zekere Ksenia Luchenko dat de overbrenging « een illustratie is van het bijgeloof van het Kremlin en zijn verlangen om de oorlog tegen Oekraïne een spiritueel draagvlak te geven » (*Sacrificing Art for War: the Handover of Russia's Trinity Icon*, 9 juni 2023). « Naarmate Rusland zich dieper ingraaft in de oorlog groeit het bijgeloof van opperbevelhebber Poetin en heeft hij nood aan sterkere amuletten. »

Zij gaat verder: « Men mag er ook van uitgaan dat het kostbare geschenk een beloning is voor de actieve ondersteuning van de oorlog door de Russisch-orthodoxe Kerk. » Want « gedurende heel de oorlog heeft de Russisch-orthodoxe Kerk niet alleen absolute loyaliteit en ideologische ondersteuning voor de “bijzondere militaire operatie” getoond, maar heeft zij er ook actief aan deelgenomen. Er is een hele subcultuur van patriottisch christendom gegroeid, compleet met een netwerk van tv-kanalen en tv-shows. Parochies zamelen hulp in voor soldaten terwijl priesters militaire rekruteringsdiensten in heel Rusland bezoeken, waar ze iconen uitdelen en soldaten zegenen. » Een schouwspel dat westersgezinde atheïsten uiteraard doet walgen...

De Russische Kerk steunt in de persoon van haar patriarch – en tot grote woede van paus Franciscus – volop de politiek van Poetin. Waarom? Omdat het voortbestaan van Rusland als soevereine natie op het spel staat.

HULP VAN DE HEMEL

De waarheid is dat Rusland vecht voor zijn overleven tegen de VS en hun Europese vazallen die het land willen vernederen, verzwakken en uiteindelijk opdelen in kleinere staten. Jens Stoltenberg, de secretaris-generaal van de NAVO, zei in een interview in Brussel op 24 mei 2023: « De oorlog begon niet op 24 februari van vorig jaar. Hij begon in 2014. » Niet met de annexatie van de Krim door Poetin (27 februari 2014), zoals Stoltenberg suggereert, maar door wat negen dagen tevoren plaatsgreep: de revolutie van Euromaidan (18 februari 2014), op het getouw gezet en gesponsord door Washington en zijn ngo's. Toen werd een verkozen president verjaagd en vervangen door een anti-Russisch regime, wat in Moskou alle alarmbellen deed afgaan.

Vladimir Poetin én de overgrote meerderheid van

de Russen beseffen wat er aan de hand is en zien in dat het om een fundamenteel ideologisch conflict gaat: het atheïstische en verdorven Westen tegen het christelijke Rusland. In deze **grote beschavingsoorlog** is de hulp van de Hemel dus van essentieel belang.

Zo steeg op 17 mei jl. een Iljoesjin Il-76 van de Russische luchtmacht op met aan boord een andere fameuze icoon, die van de H. Serafim van Sarov. De H. Serafim (1759-1833) was een van de grootste mystici uit de Russische geschiedenis en wordt tot op vandaag vurig vereerd. Tsaar Nicolaas II, de laatste Romanov, en tsarina Aleksandra zetten zich bijzonder in voor zijn heiligverklaring of glorificatie, die plaats vond in 1903; het was toen dat de icoon werd geschilderd. De tsaar zegende er de troepen mee die in 1904 ten strijde trokken tegen de Japanners.

Het transporttoestel overvloedig de gebieden van de Russische Federatie die als bijzonder kwetsbaar werden beschouwd voor mogelijke Oekraïense aanvallen met drones. Vader Roman Bogdasarov, die de icoon begeleidde, zei ondertussen gebeden op voor het heilige Rusland.

Heel zijn geschiedenis door heeft Rusland zich tot de Hemel gewend om de gevaren die het bedreigden het hoofd te bieden. Wij in Europa deden dat ook, maar daar willen wij vandaag als afvalligen niet meer van horen. Wij spotten met onze vroegere godsdienstigheid. De Russen blijven trouw aan hun geloof. En vooral genieten zij de speciale bescherming van de Allerheiligste Maagd Maria, die voor Rusland een bijzondere liefde koestert zoals de Boodschap van Fatima duidelijk maakt!

DE KATHOLIEKE ROEPING VAN RUSLAND

Wat ons betreft, wij zien in deze recente godsdienstige ontwikkelingen het bewijs dat de toewijding van 25 maart 2022 door paus Franciscus haar vruchten begint af te werpen, in het spoor dat de filosoof Vladimir Solovjov trok:

« Het is niet goed voor een mens om alleen te blijven. En voor een natie is dat niet anders. Negenhonderd jaar geleden werden wij gedoopt door de H. Vladimir in naam van de vruchtbare Drie-eenheid en niet in de naam van de steriele eenheid. De Russische idee kan er niet in bestaan ons doopsel te verloochenen. De Russische idee, de historische plicht van Rusland vraagt ons om onszelf solidair te erkennen met de universele familie van Christus. Op de aarde het getrouwe beeld van de goddelijke Drie-eenheid herstellen, dat is de Russische idee: de Kerk, de Staat en de Samenleving, dat wil zeggen de drie voornaamste organische eenheden. Die idee heeft niets uitzonderlijks, ze is slechts een nieuw aspect van de christelijke idee zelf. Wij moeten ze realiseren niet tegen de andere naties in, maar met hen en voor hen » (*De Russische idee*, artikel verschenen in *L'Univers*, mei 1888).

Die “katholieke” roeping van het heilige Rusland zal werkelijkheid worden op het ogenblik dat het land zijn schisma afzweert en toetreedt tot de Una Sancta. Onmogelijk? Voor de Moeder Gods, de Onbevleete Maagd Maria, is niets onmogelijk!

redactie KCR

« NU EN IN HET UUR VAN ONZE DOOD »

VOOR de grote meerderheid van onze tijdgenoten betekent de dood het definitieve einde. Men heeft uit het leven gehaald wat er uit te halen was en plots is het gedaan. De pijn en het lijden die bijna onvermijdelijk met het afsterven gepaard gaan wil men liefst zoveel mogelijk vermijden. Haast vanzelf komt men zo uit bij *euthanasie*, letterlijk de “genade-dood”: dat iemand mij een dodelijke injectie geeft zodat ik pijnloos in het grote niets kan vallen...

Het hoeft geen beoog dat de christelijke visie op lijden en dood radicaal tegengesteld is aan het bovenstaande. In dit artikel willen we die visie toelichten en illustreren. Ook willen we uitleggen hoe het komt dat het omgaan met het levenseinde in de loop van de eeuwen zo volkomen veranderd is.

HOE MEN VROEGER MET DE DOOD OMGING

In vroegere tijden is altijd veel zorg besteed aan de ongeneeslijk zieken en de stervenden, maar wel in een echt christelijk perspectief. De Kerk van Onze

Heer Jezus Christus stond als een goede moeder de stervenden bij in hun laatste strijd die bepalend was voor hun eeuwigheid.

In de traditionele samenleving is de begeleiding van de zieken die hun laatste uur voelen naderen « in de eerste plaats een zaak van hun familieleden en naasten. De godshuizen, gesticht door de bisschoppen en beheerd door hun kapittels, vangen de behoeftige zieken op die geen beroep kunnen doen op de goede zorgen van een familie. Deze plicht van naastenliefde ten aanzien van wie sterven gaat, vloeit voort uit de pastoraal van de zgn. “uitersten”, die aanbeveelt om alles in het werk te stellen opdat de stervende een heilige dood zou kennen en de redding van zijn ziel verzekerd zou zijn.

« In die context gaat het er helemaal niet om het lot van de zieke te verlichten of zijn welbevinden te verbeteren. Veeleer wil men hem ervan

overtuigen boete te doen en de barmhartigheid van God af te smeken; hij wordt ertoe uitgenodigd zijn lijden op te offeren tot uitboeting van zijn zonden. Deze pastoraal wordt samengevat in

handboekjes “voor een goede dood”, die getuigen van veel gezond verstand en die opgedragen zijn aan Sint-Jozef: is de voedstervader van Jezus immers niet de patroonheilige van de goede dood, hij die gestorven is in de armen van Jezus en Maria? Deze handboekjes zijn bestemd voor de naaste familieleden en worden voortdurend herdrukt tot in het begin van de achttiende eeuw. Zij beschrijven de verschillende verleidingen die de stervende zal moeten ondergaan en stellen voornemens voor die men moet nemen om te “slagen” in zijn levenseinde en zijn intrede in het Paradijs te waarborgen » (Michèle-H. Salamagne, *Accompagner*, 2015).

DE DOOD VAN SINT-JOZEF.

De H. Jozef is de patroon van de goede dood omdat hij stierf in de armen van Jezus en Maria. Is dat ook niet waarop wij zelf moeten hopen? Schilderij in de collegiale kerk Sainte-Croix in Montélimar.

voor deze patiënten kreeg een nieuw elan met Jeanne Garnier uit Lyon, die zich na de opeenvolgende dood van haar man en haar twee jonge kinderen volledig wijdde aan de gekruisigde Jezus door zich te ontfemen over vrouwen die niet te genezen waren. Op 24-jarige leeftijd besteedde ze al haar tijd en haar hele fortuin aan dit werk, in een geest van naastenliefde en bekommernis om de redding van de zielen. Ze nam de patiënten op in haar eigen woning, ritmeerde hun dagen volgens een religieuze regel en begeleidde hen op hun sterfbed onder het teken van het Kruis. Zo ontstond met de hulp van enkele andere weduwen in 1842 op de heuvel van Fourvière, aan de voeten van de Onbevleete Maagd Maria, het Werk van de Calvarie. Het vond navolging door andere vrome vrouwen en al snel werden binnen en buiten Frankrijk “Calvaries” gesticht.

EEN NIEUW TABOE

Na de Tweede Wereldoorlog deed zich echter een ingrijpende wijziging in de zeden voor, als gevolg van een meer oppervlakkige godsdienstigheid enerzijds en de vooruitgang van de geneeskunde anderzijds. De gemakkelijker waarmee men een beroep kon doen op medische verzorging in de klinieken leidde tot een hele revolutie. Waar vroeger de zieke zijn lot in eigen handen had, zich voorbereidde op zijn naderende einde – met de notaris voor de materiële kwesties en de pastoor voor de geestelijke voorbereiding – en thuis overleed, is de situatie vandaag heel anders: *« De ernstig zieke is van onderwerp tot voorwerp geworden, van iemand die verantwoordelijk was voor zichzelf tot een passieve en onderworpen patiënt. Hij is als een machine die moet gerepareerd worden »* (abbé de Nantes, *L'onction des malades*, in CRC nr. 119 van juli 1977).

Die “reparatie” gebeurt in een ziekenhuis waar alles in het teken van genezing staat en de dood taboe is. *« En het is ontegensprekelijk zo dat de moderne aanpak in zeer veel gevallen volkomen bevredigend is. Men geneest zonder dat men enige ongerustheid ervaren heeft... maar ook zonder over zichzelf nagedacht te hebben, zonder ook maar iets geleerd te hebben over het immense menselijke drama van leven en dood »* (ibid.).

Hoe dan ook komt het toch voor dat genezing niet meer mogelijk is... Als het onvermijdelijke einde komt *« houdt de mens op de soevereine meester over zijn dood te zijn. Hij wordt er systematisch en op een tirannieke manier van beroofd »* (ibid.). Iedereen, tot zelfs de stervende toe, verzwijgt de ernst van de toestand in een vals optimisme dat een serieuze voorbereiding op het levenseinde uitsluit. Omdat de dood voor de *geneesheren* eigenlijk neerkomt op een mislukking, is men in de ziekenhuizen niet blij met de komst van een priester, die bij wijze van spreken de dood symboliseert. Hij wordt dan ook steeds minder naar het sterfbed geroepen – als het al, helaas, de priester zelf niet is die weigert er naartoe te gaan.

Wat onze tijd typeert, is het feit dat men iemand die plots en onverwacht sterft, bv. in zijn slaap, gelukkig prijst; voor onze voorouders leek zo’n dood een straf van God te zijn.

In de jaren 1970 sterft een nipte meerderheid van de Fransen al in een hospitaal; vandaag is dat opgelopen tot drie vierden. De geneeskunde, die de godsdienst buitensluit, wordt gekenmerkt door haar pretentie almachtig te zijn. Daarbij wordt het menselijke opgeofferd ten voordele van de techniek. Onder het voorwendsel om het leven te doen terugkeren is reanimatie hoogst belangrijk geworden. De dokters storten zich bij wijze van spreken op de stervende zonder rekening te houden met zijn psychische pijn, zijn begeleiding en vooral de redding van zijn ziel.

Als er dan toch niets meer aan te doen is, brengt men de stervende uit het zicht, ergens in een kamer “op het einde van de gang”. Om de lichamelijke pijn te verzachten, dienen de dokters morfine toe, maar over de angstaanjagende neven-effecten daarvan (stoornissen in de ademhaling, hallucinaties, delirium) wordt zedig gezwegen. En de geestelijke pijn, de angst voor de komende dood? Die blijft volkomen buiten beschouwing. Tenslotte neemt men zijn toevlucht tot een dodelijke injectie die de stervende in een kunstmatige coma stort. Verdoken euthanasie en terminale sedatie zijn in onze klinieken dan ook al decennialang ingeburgerd.

DE VRIJMETSELARIJ DRUKT DE LEGALISERING VAN EUTHANASIE DOOR

Voor de Loge is de manier waarop in de hospitalen met het einde van een mensenleven wordt omgegaan een uitgelezen gelegenheid om de maçonnieke, antichristelijke agenda door te drukken. De logebroeders en hun kompanen in de media verklaren dat zij zich om “humanistische” redenen verzetten tegen het “mensonwaardige” levenseinde dat het gevolg is van de wijze waarop in de ziekenhuizen met de stervenden wordt omgesprongen. Onder dat voorwendsel probeert de vrijmetselarij euthanasie wettelijk te maken en aan de maatschappij op te leggen.

Als de dood inderdaad het onvermijdelijke en absolute eindpunt van elk menselijk bestaan zou zijn, waarom moet het leven dan gerekt worden als het als onverdraaglijk wordt ervaren? In naam van wie of wat mag men iemand beroven van de mogelijkheid om zich in het niets te storten en zo eindeloos durende pijn te doen verdwijnen?

Alleen de christenen, verlicht door het inzicht dat het katholieke geloof hun geeft, kunnen op die vraag antwoorden. Want door de Verrijzenis van Jezus Christus na zijn kruisdood weten zij dat lijden juist zinvol is en dat een nieuw leven ons wacht na de dood, die dus slechts een overgang is. Maar wel met een tragisch alternatief: de Hemel of de hel, voor eeuwig! Dat alternatief hangt volledig af van de rechtvaardigheid en het erbarmen van de goede God en is toevertrouwd aan het Onbevleete Hart van Maria. Het wordt bepaald door het leven dat ieder van ons hier op aarde leidt en in het bijzonder door de wijze waarop men zijn ziel, door God geschapen, in de laatste levensfase aan Hem teruggeeft.

Het helder aanvaarden van de dood met alle angst, pijn en lijden die er noodzakelijk mee verbonden zijn, maar die slechts een beperkte tijd duren, maakt er een ultieme daad van geloof en liefde van vanwege het schepsel ten aanzien van zijn Schepper. Jezus’ dood op het Kruis is er het unieke model van.

Het voorgaande betekent dat alleen de Kerk het gezag en de wijsheid heeft om zich in laatste instantie uit

te spreken over de uiterst moeilijke morele vragen die de vooruitgang van de moderne geneeskunde stelt en waarmee de langdurig zieken geconfronteerd worden. In het bijzonder gaat het dan om hen die op het punt staan hun aardse pelgrimsreis door dit tranendal te beëindigen, om hun familieleden en zelfs om de dokters: wat is in de ogen van de goede God geoorloofd en wat niet?

De moderne staat heeft zich het recht toegeëigend om op dit fundamenteel godsdienstige terrein beslissingen te nemen en wetten uit te vaardigen. Daarbij sluit die staat principieel de Kerk uit, uit haat tegenover God. Zo wordt een zaak waarvan de redding van de zielen afhangt op een echt godslasterlijke manier uitgeleverd aan het democratische debat, met heel zijn aanhang van politieke, mediatieke en electorale passies en berekeningen.

Zoals gezegd zit de vrijmetselarij ook op dit punt niet stil. Haar doelstelling is precies omschreven en zij neemt de tijd en kent de middelen om haar plan te realiseren. De Loge wil de zielen die op het punt staan voor God te verschijnen ertoe verleiden om, met de "zegen" van een democratische wet, de ultieme wanhoopsdaad te stellen: zelfmoord in een als uitzichtloos gevoelde situatie. Daarbij komt de medeplichtigheid van hen die meehelpen aan het toedienen van de dodelijke injectie: zij maken zich schuldig aan moord.

De vrijmetselarij boekt een doorslaggevend suc-

ces in 2002, wanneer Nederland als eerste land ter wereld euthanasie legaliseert: de *Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding* treedt op 1 april van dat jaar in werking. Zoals het altijd gaat, maken verdorven wetten de mensen verdorven. Euthanasie wordt door onze noorderburen opmerkelijk snel geaccepteerd. Het weekblad *TROUW* stelt in 1998 vast dat 92 % van de bevolking de praktijk aanvaardt (art. *Overgrote meerderheid bevolking voorstander recht op euthanasie*, 4 november 1998).

Slechts een kleine twee maanden na Nederland volgt België als tweede land (*Wet betreffende de euthanasie*, 28 mei 2002). Vooral in Vlaanderen is "actieve levensbeëindiging op verzoek van de patiënt zelf" – een fraaie omschrijving van wat in feite zelfmoord en moord is – ondertussen haast algemeen aanvaard, wat boekdelen spreekt over hoe het vandaag met het ooit zo katholieke Vlaanderen gesteld is.

DE DERDE WEG VAN DE PALLIATIEVE ZORG

Ondertussen is echter een behandeling opgekomen die zich voorstelt als een derde weg tussen de inhumane ziekenhuisbehandeling enerzijds en euthanasie anderzijds. Zij noemt zich "humaner" en "socialer" en zegt meer oog te hebben voor de intermenselijke solidariteit, waardoor een antwoord geboden wordt op een groot aantal situaties waarin ongeneeslijke of zieke personen zich bevinden.

HET GESTOOK VAN EEN LOGEBROEDER

DE Fransman Henri Caillavet (1914-2013) was een vrijmetselaar die in de naoorlogse periode een grote invloed uitoefende. Hij werd geïnitieerd in het Grootoosten van Frankrijk (*Grand Orient de France*) in 1935, op 21-jarige leeftijd, wat uiterst zelden voorkomt.

In de jaren 1930 leunde hij nauw aan bij het anarchistische milieu en hield zich bezig met wapentrafiëken voordele van de Internationale Brigades, die aan de zijde van de Spaanse republikeinen tegen Franco vochten. Tijdens de oorlog werd hij vervolgd door maarschalk Pétain; later maakte hij als parlementair deel uit van het speciale hooggerechtshof dat bepaalde verantwoordelijken van het Vichyregime moest oordelen. Onder de Vierde Republiek was hij minister en onder de Vijfde senator, terwijl hij ondertussen opklom binnen het Grootoosten. Gedurende verschillende jaren was hij voorzitter van de *Fraternelle parlementaire*, de vereniging van maçonnieke parlementairen.

Hij deed zich opmerken door een intense activiteit van wetgever in morele en sociale kwesties. Zo bereidde hij tal van teksten voor over orgaanafstand, kunstmatige inseminatie, abortus, echtscheiding met wederzijdse toestemming enz. In verband met gehandicapte kinderen was hij een vroege voorstander van euthanasie: « *Toelaten dat een gehandicapt kind ter wereld komt, is een fout van de ouders en misschien zelfs het getuigenis van een mateloos egoïsme* » (aangehaald in *LE FIGARO* van 27 februari 2013). Ook wetsvoorstellen in verband met homoseksualiteit en geslachtsverandering werden door Caillavet ingediend.

In 1976 was hij de auteur van het eerste wetsvoorstel om euthanasie te legaliseren. « *Geassisteerde zelfmoord en euthanasie zijn vrijmetselaarsprogramma's* », gaf hij openhartig toe. Gelukkig verwierp de senaat dit wetsvoorstel in 1978.

Ondanks die mislukking liet de Loge haar project niet vallen. Caillavet werkte achter de schermen met

de verbetering van een duivel. In het begin van de jaren 1980 stichtte hij met andere logebroeders de *Association pour le droit de mourir dans la dignité* (ADMD), die met de steun van het Grootoosten uitgroeide tot de speerpunt van de strijd om euthanasie bij onze zuiderburen wettelijk te maken.

Zoals geschreven werd door Serge Abad-Gallardo, een bekeerde vrijmetselaar die gedreven wordt door een groot christelijk geloof en een uitzonderlijke moed: « *Het huidige debat over euthanasie heeft niets te maken met enig toeval of met een zogenaamde "maatschappelijke evolutie" [...] maar alles met een heimelijke "staatsgreep" van de vrijmetselarij. En achter deze maçonnieke onderneming gaat in werkelijkheid een ideologie schuil die de Loge sinds haar stichting wil opleggen: een compleet ondersteboven gooien van ons sociaal en antropologisch denkkader* » (*FIN DE VIE: LES MANŒUVRES MAÇONNIQUES POUR LE "DROIT À MOURIR"*, p. 21).

Deze bijzondere medische wetenschap, waarvan men de beginselen terugvindt in de vroegere katholieke werken van naastenliefde, maakt inderdaad vanaf de jaren 1970 een geweldige technische vooruitgang mee. Ze bestaat erin om aan de patiënt die getroffen is door een ernstige of terminale ziekte actieve zorg toe te dienen, bij voorkeur bij hem thuis. De bedoeling is niet om hem te genezen, wat niet meer mogelijk is, maar om zijn lijden te verminderen en rekening te houden met alle symptomen die zijn ziekte kenmerken. Daarbij is er aandacht voor heel de psychische, sociale en geestelijke dimensie. De dood wordt niet gezien als iets dat absoluut verhinderd moet worden, zoals in de ziekenhuizen, maar als een natuurlijk proces.

Vanuit christelijke hoek wordt palliatieve zorg erg aangemoedigd : met deze behandeling vermijdt men zowel de onmenselijke excessen van de geneeskunde als de valse "oplossing" die euthanasie heet. De Kerk wijst op de plicht om *heel de mens* te verzorgen, in zijn fysiologische, psychologische, familiale en vooral geestelijke dimensie. Zij ziet in de palliatieve zorg de mogelijkheid voor het katholieke medische personeel om gehoorzaamheid aan de evangelische wet te verzoenen met professionele verplichtingen.

Maar de bisschoppen begingen een zware vergissing : ze beperkten zich tot een zuiver rationele argumentatie om die aanvaardbaar te maken voor "humanisten" van allerlei slag. **Daardoor gaven zij het gezag op dat zij van Onze Heer Jezus Christus ontvangen hebben en vergaten zij hun bovennatuurlijke zending om de zielen voor te bereiden op hun intrede in het eeuwige leven.** Zij accepteerden met andere woorden het intellectuele en "democratische" debat en hoopten daar hun eigen steentje toe bij te dragen, terwijl het hun plicht was en is om onverbloemd de Waarheid te verkondigen over de dood, het hiernamaals en de middelen om het eeuwige geluk te verwerven.

Een parlementaire meerderheid willen verzamelen om de legalisering van euthanasie tegen te houden is niet alleen een illusie, maar ook een fout. Want aanvaarden om deel te nemen aan een democratische discussie over een dergelijk onderwerp enkel en alleen in naam van zijn persoonlijk geweten, betekent reeds dat men het spel van Satan meespeelt. Men doet dan zoals onze eerste ouders, Adam en Eva, die « *zoals God* » wilden zijn.

Voor de logebroeders was de opkomst van de palliatieve zorg een tegenvaller, want daardoor zou het moeilijker worden om euthanasie te veralgemenen. Zij lieten dan ook niet na om te onderstrepen dat die zorg allicht wel effectief is, maar niet in alle gevallen. En als de pijn onverdraaglijk wordt, is er volgens hen geen andere oplossing dan zijn toevlucht te nemen tot euthanasie. Met de toespraken van de bisschoppen hielden ze absoluut geen rekening, integendeel : ze exploiteerden naar

hartenlust de vaandelvlucht en het verraad van onze katholieke prelaten.

« IK GA HET LEVEN BINNEN »

God zelf heeft ons in zijn Zoon het voorbeeld gegeven dat de dood niet enkel een straf en een beproeving is, maar ook een verrijzenis en een transfiguratie. Dat hadden wij niet kunnen begrijpen of in de praktijk brengen als Jezus niet op aarde verschenen was om het ons voor te leven. Om te leren geboren worden was er geen nood aan Christus. Om elke dag op aarde te leren leven en zijn brood te verdienen evenmin. Maar om te leren sterven en het eeuwige leven te bereiken moest de Vader ons zijn eigen Zoon zenden.

Alles in het leven – in ons eigen bestaan, in de mensengeschiedenis en in het leven van Jezus – drijft ons naar de Passie, het lijden en de dood. Er is geen ontkomen aan. Elk liturgisch jaar opnieuw wordt onze aandacht, na de enkele weken van blijdschap rond Kerstmis, geconcentreerd op het mysterie van Christus en zijn heilige, goddelijke Moeder, de Maagd van Smarten die rechttop staat aan de voet van het Kruis.

Kort voor haar vertrek naar het hospitaal in Lissabon, waar ze zou overlijden, zei de H. Jacinta tot Lucia : « *Er blijft niet veel tijd meer over vooraleer ik naar de Hemel ga. Jij zal hier blijven om te zeggen dat God in de wereld de devotie tot het Onbevleete Hart van Maria wil instellen. Als het moment daar is om het te zeggen, mag je jezelf niet verbergen. Zeg aan iedereen dat God ons zijn genaden toekent door middel van het Onbevleete Hart van Maria ; dat we ze aan haar moeten vragen ; dat het Hart van Jezus wil dat we het samen met het Onbevleete Hart van Maria vereren ; dat we aan het Onbevleete Hart de vrede moeten vragen, want daaraan heeft God ze toevertrouwd.* »

Ze stierf na haar broer Francisco. Beiden hebben het voorbeeld van een waarachtig christelijk "levenseinde" nagelaten aan onze tijden van duivelse verwarring.

Net zoals Bernadette Soubirous in Lourdes hadden zij van de Onbevleete de verzekering gekregen dat ze naar de Hemel zouden gaan. Maar de H. Bernadette zei niettemin : « *De Hemel, die moet ik verdienen !* » Hoe ? Toen zij ten prooi was aan de onophoudelijke pijn, hechtte zij zich vast aan de gekruisigde Jezus als aan haar enige steun. Geen "palliatieve" steun, maar van hart tot Hart.

In 1877 nam zij de moeite een bedankingsbrief te schrijven naar de overste van het pensionaat in Cahors, die haar een groot kruisbeeld had geschonken. Ze schreef : « *Al geruime tijd verlangde ik naar een grote Christus om naast mijn bed te zetten ; hoe kan ik u genoeg mijn diepe erkentelijkheid betuigen ? Toen ik mijn Jezus vasthad en omhelsde, riep ik dan ook uit dat mijn lieve moe-*

der Sophie goed geïnspireerd was geweest. Ik heb de toelating gekregen om het beeld te houden. Ik ben gelukkiger met mijn Christus naast mijn bed dan een koningin op haar troon. »

Het immense geluk dat de zieke zienster verklaarde te putten in de beschouwing van Christus op het Kruis, ondersteunde haar gedurende heel het laatste jaar van haar leven. Dat laatste jaar was haar lijden zo intens dat ze de nachten doorbracht zonder te kunnen slapen. En als ze dan toch enkele ogenblikken induttede, maakte een nog heviger pijn haar wakker. Het gebeurde dan dat ze uiting gaf aan dat lijden, maar onmiddellijk vroeg

DE H. FRANCISCO EN DE H. JACINTA, « Zo klein... en toch zo groot ! »

ze daarvoor vergiffenis aan de medezusters die bij haar waakten en herhaalde : « *Mijn God, ik draag het aan U op, mijn God, ik hou van U !* »

De H. Teresia van Lisieux liet tijdens haar laatste levensdagen aan de gordijnen van haar bed een afbeelding van het H. Aanschijn van Jezus bevestigen. « *Oh ! Wat heeft dit H. Gelaat mij geholpen !* » riep zij uit na een van haar pijnlijkste nachten.

De H. Francisco van Fatima was nooit ziek geweest toen hij op tienjarige leeftijd het slachtoffer werd van de verschrikkelijke Spaanse griep, net als zijn zusje trouwens. Toch toonde hij zich op zijn ziekbed altijd tevreden en blijmoedig. « *Heb je veel pijn, Francisco ?* » vroeg Lucia hem. « *Nogal. Maar wat voor belang heeft dat ? Ik lijd om Onze-Lieve-Heer te troosten en binnen korte tijd zal ik naar de Hemel gaan !* » Niet alleen vroeg de jongen zelf geen troost, maar bovendien vroeg het Onbevleete Hart van Maria, zwaar gekwetst door de zonden van de mensen, hem en Jacinta dat ze het zouden troosten.

Al vanaf de 13de mei was Francisco erg onder de indruk van de droefheid van God. « *Ik hield er veel van de engel te zien, maar nog meer Onze-Lieve-Vrouw. Wat ik het liefst zag, was Onze-Lieve-Heer in het licht dat de Maagd Maria ons in de borst gelegd heeft. Ik hou zoveel van God ! Maar Hij is zo bedroefd omwille*

van zoveel zonden ! Wij zelf mogen nooit één zonde doen... »

Op minder dan zes maanden tijd was zijn robuuste gezondheid volledig ondermijnd door de ziekte. Hij maakte hoge koorts en zei tegen zijn moeder : « *Moeke, ik heb de kracht niet meer om het rozenhoedje op te zeggen... En de weesgegroetjes die ik zeg, die spreek ik uit met zo'n leeg hoofd... »*

Omdat hij niet meer kon bidden, begreep hij dat het einde nabij was. Hij richtte zich tot zijn vader en vroeg om Ons Heer te kunnen ontvangen alvorens te sterven. Toen Lucia in de loop van de avond langskwam, straalde Francisco van vreugde : hij had gebiecht en

meneer pastoor had beloofd om hem de volgende dag de H. Communie te brengen.

Donderdag 3 april 1919 was een prachtige lentedag. Vanuit de kamer van Francisco kon men het gefluit van de vogeltjes horen en de zoete geur van de Serra drong door het kleine venster binnen. Overal hernam het leven. Maar Francisco was helemaal onthecht van deze wereld en was er nog enkel op uit om geboren te worden voor het eeuwig Leven. De volgende dag om 10 uur 's avonds klaarde zijn gelaat op in een engelachtige glimlach en zonder enig teken van pijn, zonder doodstrijd, zonder zuchten blies hij zachtjes zijn laatste adem uit. Jacinta, die zag hoe iedereen in tranen uitbarstte, zei eenvoudig : « *Waarom wenen jullie ? Zien jullie niet dat hij gelukkig is ?* »

* * *

Zuster Lucia van Fatima, die onlangs eerbiedwaardig werd verklaard, drong er heel haar leven op aan dat men de devotie van de eerste zaterdagen zou beoefenen, want Onze-Lieve-Vrouw heeft gezegd : « *IK BELOOF DAT IK IEDEREEN DIE DEZE GODSVRUCHT BEOEFENT, ZAL BIJSTAAN IN HET UUR VAN ZIJN DOOD, MET ALLE GENADEN DIE NOODZAKELIJK ZIJN VOOR DE REDDING VAN ZIJN ZIEL.* »

broeder Bruno van Jezus-Maria & redactie KCR

Een geïllustreerde **Brochure over de kleine devotie van eerherstel of de vijf eerste zaterdagen van de maand** is bij ons verkrijgbaar. Stuur een mailtje naar hij.is.verrezen@gmail.com of schrijf naar de verantwoordelijke uitgever. Enkel verzendingskosten te betalen.

ZALIG ZIJ DIE VERVOLGING LIJDEN IN EN VOOR DE KERK

Ter afsluiting van een driedaags congres dat de toenmalige leden en sympathisanten van DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 20STE EEUW samenbracht, hield abbé de Nantes op 5 oktober 1987 een sermoen dat ons ook vandaag nog een hart onder de riem kan steken. Hoe menselijk is het niet de armen van ontmoediging te laten zakken wanneer we als laatste gelovigen in een heidens geworden maatschappij gemarginaliseerd, bespot en tegengewerkt worden ?

« **D**RIE dagen zijn snel voorbij ! Drie dagen gevuld met leerstellige studies, gebeden en vriendschap, drie dagen die ons moeten bevestigen in de goddelijke kracht, de bovennatuurlijke kracht van God, vol genade en waarheid, voor het jaar dat komt en dat ongetwijfeld opnieuw lastig, pijnlijk en moeilijk zal zijn. Wat moeten we zeggen om het met sereniteit aan te vatten ?

« Eerst en vooral dat onze keuze gemaakt is : wij zijn geboren uit christelijke ouders en als dat niet zo is, zijn wij kinderen van de Kerk geworden dankzij geestelijke ouders. Wij zijn ontvankelijk gemaakt voor de genade van God, voor de goddelijke genade in de moederlijke schoot van de Kerk. Wij zijn christenen, katholieken, kinderen van de H. Kerk en leden van het mystieke Lichaam van Christus. Dat is gebeurd en nooit zullen wij op die genade terugkomen. Wij beloven aan Christus dat wij Hem trouw zullen zijn, trouw voor altijd.

« Helaas is de H. Kerk getroffen door een geestelijke vorm van aids : haar geïnfecteerde cellen bieden geen weerstand meer aan welke ziekte ook die zich aandient. Alle ketterijen, alle nieuwlichterijen, alle perversiteiten nestelen zich in de cellen van de Kerk, dat wil zeggen haar ledematen. Het is een om zich heen grijpende besmetting en de Kerk zou eraan sterven als zij niet hoe dan ook eeuwig zou zijn.

« Van die doodzieke Kerk zijn wij de leden. En wij verkiezen de leden te zijn van een zieke Kerk en ons ten dienste te stellen van haar Bruidegom Christus

om op onze bescheiden plaats, volgens onze roeping, tegen het kwaad te vechten. Liever dat dan haar te verlaten om ergens afzonderlijk een lidmaat

te zijn dat van zichzelf denkt gezond en vrij van kwaad te zijn, heilig en zuiverder dan die ongelukkige Kerk die als een melaatse geworden is. Want van zo'n lidmaat dat zich afscheidt, zegt Jezus in de parabel van de wijnstok dat het zal afsterven, verdrogen, geen vrucht meer zal dragen en in het vuur geworpen zal worden.

« De Kerk zal van haar ziekte gezuiverd en genezen worden door Christus zelf. Wij van onze kant nemen in de Kerk deel aan haar ziel ; en de ziel van de Kerk, volgens de katholieke theologie en de Bijbelse openbaring, is de H. Geest. Wij behoren tot de zichtbare, hiërarchische Kerk waarvan Joannes-Paulus II [en vandaag Franciscus] de paus is, de plaatsbekleder van Christus, de man die bekleed is

met het gezag, de macht en de goddelijke bijstand om onze Christus op aarde te zijn.

« Wij maken deel uit van de zichtbare Kerk en de banden ermee mogen wij niet verbreken, want het is door dit toebehoren aan de Kerk dat wij bewoond worden door de tegenwoordigheid van God. *“Mocht ik nooit van de Kerk gescheiden worden !”* schreef Blaise Pascal.

« Het is in deze Kerk dat wij onze redding kunnen bewerken, hoe moeilijk dat tegenwoordig ook lijkt. Maar een mystieke ziel zoals de H. Teresia van Lisieux, die allicht in rustiger tijden leefde dan

DE H. TERESIA VAN LISIEUX (1873-1997) :
« In het hart van de Kerk zal ik de Liefde zijn. »

de onze, wenste in haar vurige liefde voor Jezus te mogen leven in de tijd van de Antichrist... Zij begreep dat er dan meer verdienste zou zijn, dat zij beter haar afhankelijkheid aan Christus zou kunnen bewijzen in die grote moeilijkheden.

« Voortdurend zijn wij blootgesteld aan verscheurende keuzes. Wij kunnen niet naar onze kerk gaan of ons tot priesters richten zonder vaak misprezen of tegengesproken te worden. Dagelijks moeten wij vechten voor de waarheid van het geloof, voor het behoud van de kerkelijke discipline. In de schoot van de Kerk zelf worden wij voortdurend bestreden. *Maar zo leggen wij getuigenis af op een manier die voor Christus kostbaar is.* Wij moeten beseffen dat het om een werk van genade in ons gaat.

« Als wij niet tot een sekte behoren en dus schismatiek zijn, als wij niet modernistisch en bijgevolg ketters zijn, dan is dat dankzij een immense weldaad van God die ons de juiste deur heeft doen ontdekken en die ons in het spoor van de waarheid heeft gehouden. Wij hebben daar zelf weinig of geen verdienste aan. Het is in de eerste plaats een goddelijke genade, maar omdat wij die gekregen hebben, zijn wij gelukkig er trouw aan te kunnen zijn. En als dat moeilijk is, weten wij dat we zo wat verdienste verwerven die we moeten offeren tot uitboeting voor hen die niet dezelfde genade gekregen hebben en die dankzij onze tussenkomst zullen gered worden. Daarom zeggen wij : *“Mijn God, ik geloof, ik aanbid, ik hoop en ik hou van U ; en ik vraag U vergeving voor hen die niet geloven, niet aanbidden, niet hopen en niet van U houden.”*

« Als wij doen wat Onze-Lieve-Vrouw van Fatima ons vraagt en boete doen voor de zonden van hen die niet dezelfde genaden als wij hebben gekregen, kunnen wij hen redden !

« Men spoort ons aan tot rebellie ? Wij prediken lijdzaamheid. Men wil dat wij elk contact verbreken met mensen die door de ketterij besmet zijn ? Wij willen integendeel echt begraven zijn in de Kerk van vandaag en in voortdurend contact met die besmette personen zijn omdat wij, door in het bezit te zijn van de waarheid, hen kunnen redden door ons offer en ons geduld. Het is niet voldoende om te veroordelen en banbliksems te slingeren ; wat vooral belangrijk is dat is de zielen terug te winnen.

« In plaats dat wij een veroordeling uitspreken over de paus, de kardinalen, de bisschoppen en de priesters als mensen die verloren zijn, in plaats van ons van hen af te scheiden omdat wij zagezegd beter zijn, omdat wij de enige rechtvaardigen zijn, moeten wij iets anders doen. Wij zijn leden van dezelfde Kerk, wij zijn hun broeders. Wij moeten proberen hen te winnen door ons geduld, onze gehoorzaamheid, onze vreugde in de pijn zelf van de tegenspraak. Want vergeet niet dat wij op bovennatuurlijke wijze gelukkig zijn en vol hoop omdat wij werkelijk verbonden zijn met de Geest van God, die

onophoudelijk het aanschijn van de aarde vernieuwt, die in staat is de doden te doen verrijzen en die de Kerk kan herstellen in heel haar vroegere en zelfs nog grotere glorie.

« Het zou dus volkomen verkeerd en spijtig zijn als wij ons zouden terugtrekken uit de Kerk, omdat in ons een verterend vuur brandt waarmee wij de kwaal van anderen kunnen zuiveren en de ziekte kunnen doen verdwijnen. Ons einddoel moet zijn om zo de zielen tot bekering te brengen en ze te doen terugkeren tot het ware geloof, niet onder de dwang van straffen en veroordelingen, maar door de kracht van de liefde en de uitstraling van de goddelijke Wijsheid waarvan wij geheel doordrongen zijn.

« We moeten dus resoluut afstand nemen van elke vorm van schisma, we moeten afzien van de gemakkelijke oplossing om naar kapellen te trekken die van de Kerk afgescheiden zijn en zo schade te berokkenen aan de Ene Kerk, enkel voor onze persoonlijke genoegdoening. Ik weet dat dit een moeilijke kwestie is, dat het niet gemakkelijk is om aanvaardbare Missen te vinden of goed catechismusonderricht voor jullie kinderen. Maar weet dat jullie, door te aanvaarden deze moeilijkheden te dragen uit trouw aan de Rooms-katholieke Kerk, de genade van God en de bijzondere zegen van Christus verdienen.

« In dezelfde mate waarin wij geen schisma willen plegen en ons bij wijze van spreken vastkleven aan de Kerk zoals zij vandaag is – een Kerk die ons op vele manieren doet lijden – in diezelfde mate werken wij aan de bekering van onze broeders en aan de zuivering van de Kerk. Ik verzeker jullie dat wij door ons lijden de genaden van God voorbereiden die haar plots weer zullen oprichten en terug op het juiste spoor zetten. Wat een eer is dat voor ons ! En ik begrijp dat de H. Teresia van Lisieux ons lot benijdde !

« Ik weet wel dat het niet gemakkelijk is om zo'n kruis te moeten dragen : de vervolging van wie men liefheeft, het misprijzen van heel de maatschappij [*en 36 jaar later is het alleen maar vele malen erger geworden !*]. Maar we moeten proberen het met de ogen van de heilige karmelietes te zien, zij die in het hart van de Kerk de Liefde was. We moeten begrijpen dat we vandaag van liefde kunnen branden in de strijd die God ons wil doen voeren, dat het voor ons een eer en een vreugde is en dat het onze eeuwige zaligheid zal zijn deel uitgemaakt te hebben van deze generatie : een generatie die wel niet in het bloed, maar in de pijn en de vernedering haar trouw aan de Kerk van Jezus Christus heeft getoond. Zo zullen wij behagen aan haar Bruidegom, de Zoon van God die mens geworden is voor onze redding.

« Is dat geen schitterend perspectief ? »

abbé Georges de Nantes

5 oktober 1987

« AL WAT VLAANDERENS GROOTHEID MAAKT »

EEN KATHOLIEK ANTWOORD

OP DE CANON VAN VLAANDEREN

Dit artikel werd in twee delen gepubliceerd in *DE ACTUALITEIT DOORGELICHT* (juni 2023 en juli-augustus 2023). Op aanvraag van verschillende lezers stellen wij het nu ook ter beschikking van een groter publiek door het op te nemen in *HU IS VERREZEN!* Wij hebben slechts enkele kleinere wijzigingen aangebracht.

IN mei 2023 verscheen de *CANON VAN VLAANDEREN*: zestig ijkpunten uit de geschiedenis van de regio Vlaanderen. De auteurs steken niet weg dat zij hun werkstuk beschouwen als « een uitnodiging om als burger een plaats te zoeken in een pluralistisch en divers Vlaanderen » (p. 5). Dat betekent dat de opstellers van de *Canon* zich scharen achter de gezegde “waarden” en “normen” van onze huidige samenleving. Zo vinden we op nummer 52 *DE PIL*, op nummer 56 *ROCK WERCHTER* en op nummer 58 *HET HOMO HUWELIJK*, naast compleet waarden-loze figuren als *HUGO CLAUS* (nummer 51) of *JACQUES BREL* (nummer 53). De *Canon* is in die zin de weergave van de heersende mentaliteit in een Vlaamse maatschappij die haar christelijke wortels volledig verloochent.

Als gelovigen, als katholieken, moeten wij ons kritisch opstellen tegenover de voorgestelde ijkpunten. Wij zijn een minderheid geworden van wie de overtuiging brutaal onder de mat wordt geveegd, maar dat betekent niet dat wij geen recht van spreken hebben: wij moeten durven opkomen voor wat ons dierbaar is. De antikatholieke, liberale en decadente Vlaamse samenleving van vandaag dragen wij niet in ons hart. Wij dromen van een ander Vlaanderen, een Vlaanderen dat trouw is aan zijn christelijk en katholiek verleden en er opnieuw het fundament van de toekomst wil van maken.

Daarom hebben wij besloten tot een denkoefening: waar kunnen wij als gelovige Vlamingen naar opkijken, wat moet deel uitmaken van een échte Vlaamse canon, dat wil zeggen een canon die beantwoordt aan Gods plan om van onze regio een katholieke natie te maken? Onze 44 ijkpunten putten wij uit de doctrine van DE KATHOLIEKE CONTRAREFORMATIE IN DE 20STE/21STE EEUW. Ter attentie van de geïnteresseerde lezer verwijzen we bij veel punten naar een artikel op onze site dat meer toelichting bij onze keuze geeft of citeren we uit de Franse CRC.

1. GALLO-ROMEINS TONGEREN, BAKERMAT VAN DE BESCHAVING

Ook de *Canon van Vlaanderen* heeft voor Tongeren gekozen (nr. 5) en die keuze is terecht. Belangrijk is echter niet Ambiorix (van wie de *Canon* een paginagrote foto publiceert): ambitieuze figuren als hij of Vercingetorix in het huidige Frankrijk waren helemaal geen “vrijheidsstrijders”; ze hebben Caesar bestreden om hun stam onder de knoet van het Keltische heidendom met zijn wreedaardige druïden en mensenoffers te houden. Het waren mannen van het verleden.

« De echte Gallische elite daarentegen voelde zich aangetrokken tot het bondgenootschap met

de Romeinen, omdat zij zo toegang kregen tot een hogere vorm van beschaving. Toen de vierhonderd “steden” die Gallië telde een keuze moesten maken tussen de Romeinse voogdij of de Germaanse overheersing, gaven ze zich aan Rome eerder dan dat zij door haar veroverd werden. De legende heeft de “vrijheidsdrang” van onze voorouders schromelijk overdreven: de grote massa verlangde naar vrede en de Gallische senaten kozen voor de Romeinse orde » (abbé de Nantes, *Histoire volontaire de sainte et douce France*). Zo ontstonden Gallo-Romeinse steden zoals Tongeren, die zich ontwikkelden dankzij de weldaden van de *Pax Romana*.

2. SINT-SERVAAS, ONZE EERSTE BISCHOP

Maar de *Canon* vertelt niet het hele verhaal. Toen het Rijk vanaf de 4de eeuw begon te bezwijken onder de invallen van de Germanen, waren het de plaatselijke bisschoppen – die vaak vóór hun wijding een belangrijk ambt hadden bekleed – die het gezag overnamen en hun volk doorheen de moeilijke tijden loodsten. Denken we bv. aan de H. Augustinus in Hippo of de H. Ambrosius in Milaan, die werkelijk de eretitel van *Defensor civitatis*, “Beschermer van de stad”, verdienden.

« Deze mannen, die de enige werkelijke autoriteit vormden in de toenemende chaos, zetten verder wat de macht van Rome had uitgemaakt: de praktische zin, het organisatorisch genie en de kunst om te regeren » (Franse CRC nr. 241 van maart 2023). In onze gewesten was de eerste historisch betuigde bisschop de H. Servaas (overleden ca. 384), *Tungrorum episcopus*, die vol vuur de om zich heen grijpende ketterij van Arius bestreed en zich afzette tegen het arianisme op het concilie van Rimini. Hij zou de bisschopszetel verplaatst hebben van Tongeren naar Maastricht, waar hij ook begraven werd. De Sint-Servaasbasiliek in Grimbergen, abdijkerk van de norbertijnen, is aan hem gewijd.

3. DE H. AMANDUS, APOSTEL VAN DE LAGE LANDEN

Wat is essentiëler geweest voor onze gewesten dan de kerstening ervan? De vrijzinnige *Canon* maakt er nochtans letterlijk geen punt van... Ongelooflijk maar waar! In de 7de eeuw kwam de evangelisatie in de Lage Landen plots in een stroomversnelling. De “eeuw van de heiligen” brak aan: de periode van 625 tot 739, waarin missionarissen uit allerlei landen de kerstening bij ons ter harte namen. We denken aan de H. Eligius, de H. Remacius, de H. Trudo, de H. Lambertus, de H. Hubertus en vele anderen.

Voor wat vandaag Vlaanderen heet, was Sint-Amandus (589-675), geboortig uit Aquitanië, een sleutelfiguur. Vanuit de door hem gestichte abdij van Elnon (in het huidige Noord-Frankrijk) ondernam hij bekeringsstochten in het woeste noorden van Gallië waar heidense denkbeelden en praktijken nog schering en inslag waren. Hij leidde bovendien een bekwame clerus op. « Omdat hij onze streken geëvangeliiseerd heeft van de oevers van de Schelde tot die van de Maas, van het land van Gent tot aan de omstreken van Antwerpen en verder Taxandrië, Brabant en Haspengouw, verdient Sint-Amandus het meer dan wie ook om beschouwd te worden als de apostel van het Vlaamse land » (zie het artikel: *De H. Amandus en de kerstening van de Lage Landen*).

4. KAREL DE GROTE EN DE KAROLINGISCHE RENAISSANCE

Om hem kan ook de *Canon* niet heen en dat is maar best ook. In 771 werd Karel alleenheerser van het Frankische rijk, dat hij door oorlogen te voeren gevoelig uitbreidde en dat onder zijn bewind zijn grootste omvang kende. Zijn kroning tot keizer door de paus in Rome op kerstdag 800 betekende de wedergeboorte van het aloude West-Romeinse rijk als Heilig Rooms Rijk. De patriarch van Jeruzalem zond de sleutel van de H. Grafkerk naar de nieuwe *Caesar* als symbolische erkenning van Karels beschermheerschap over de christenheid.

Aan hem danken wij de Karolingische renaissance, een opvallende opleving van kunst, architectuur en literatuur die het zogezegde “barbaarse” karakter van de vroege middeleeuwen logenstrafte. De grootste verwezenlijking van de keizer moet allicht op onderwijsgebied gesitueerd worden: het herstel van het antieke concept van de “zeven vrije kunsten” (*septem artes liberales*), een combinatie van taalkundige en wiskundige vorming. Centra van kennisoverdracht waren de kloosters, waar een bekwame leidinggevende klasse werd opgeleid. Op hetzelfde moment redden de monniken veel antieke Latijnse teksten door ze in hun *scriptoria* te kopiëren.

5. HET GENTSE GRAVENSTEEN EN HET FEODALE VLAANDEREN

Een iconisch monument is het Gravensteen in Gent, de enige overgebleven middeleeuwse burcht in Vlaanderen. In zijn huidige vorm dateert het imposante bouwwerk, waar de graven van Vlaanderen resideerden tot in de 14de eeuw, uit 1180. Het is het symbool bij uitstek van de middeleeuwse feodaliteit, het systeem waarbij leenheer en leenman met elkaar bindende afspraken maakten over wederzijdse rechten en verplichtingen.

Aan de basis van het feodale concept ligt de overtuiging dat de gezagsuitoefening een piramide vormt met bovenaan God zelf, de allervoornaamste autoriteit. Men onderwerpt zich probleemloos aan een gezag waarin zich de goddelijke almacht manifesteert. « Geen enkel gezag kan blijven duren wanneer het enkel en alleen op dwang steunt, want dan verwordt het tot tirannie. Het moet een *natuurlijke legitimiteit* verwerven door de diensten die het bewijst aan de onderdanen, die op hun beurt

erkentelijkheid betonen; daardoor wordt het gezag geconsacreerd. Die diensten hebben betrekking op de natuurlijke noden: de orde handhaven, de rechtspraak doen eerbiedigen, het land verdedigen tegen de vijand, de voorwaarden voor de welvaart verzekeren » (punt 79 van de *150 PUNTEN VAN DE FALANX VAN DE ONBEVLEKTE*).

6. DE Z. KAREL DE GOEDE, MODEL VAN EEN CHRISTELIJK VORST

Karel, bijgenaamd de Goede, was graaf van Vlaanderen van 1119 tot zijn dood in 1127. Hij was de zoon van de H. Knoet IV, koning van Denemarken, die zijn bewind afstemde op de belangen van de Kerk en om die reden door zijn vijanden verraderlijk vermoord werd in de kerk van Odense; hij werd uitgeroepen tot martelaar en beschermheilige van Denemarken. Zijn weduwe Adele van Vlaanderen vluchtte met haar zoontje naar haar thuisland. Daar kreeg Karel een verzorgde opvoeding en al vlug bleek dat hij de vroomheid en goedheid van zijn vader geërfd had.

Hij volgde zijn kinderloze neef op als graaf en bestreed met grote overtuiging onrecht en armoede, zoals we weten uit het bewaard gebleven relaas van hofsecretaris Galbert van Brugge over zijn meester. Tijdens de grote hongersnood van 1125 liet Karel aan

De Z. Karel de Goede, graaf van Vlaanderen, werd in 1127 in de Brugse Sint-Donaaskerk vermoord terwijl hij aalmoezen uitdeelde. Op deze geromantiseerde voorstelling zien we hoe hij een onderkleed met rode kruisen draagt, teken dat hij op pelgrimstocht naar Jeruzalem geweest is (Brugge, stadhuis).

de behoeftigen brood uitdelen en ondernam hij actie tegen woekeraars die graanvoorraden stockeerden om ze voor schandalig hoge prijzen te verkopen. Dat werd zijn dood : samenzweerders vermoordden hem terwijl hij aalmoezen uitdeelde in de Brugse Sint-Donaaskerk. Wij nemen hem op in onze lijst omdat hij een voorbeeld blijft van waarschijnlijk christelijk leiderschap, dat de machtigen niet naar de ogen kijkt en de zwakken bijstaat, dat in navolging van Jezus niet beoogt gediend te worden, maar te dienen.

7. DIEDERIK VAN DE ELZAS EN DE RELIKWIE VAN HET H. BLOED

De Vlaamse graven namen deel aan de kruistochten, die tegenwoordig door atheïstische historici – zoals die van de *Canon*, die er geen woord aan wijden – worden weggezet als bloeddorstige rooftochten, maar die in werkelijkheid « de hoogste uitdrukking zijn geweest van de diep-christelijke middeleeuwse geest, die doordrongen was van de overtuiging dat God éérs gediend moet worden » (zie het artikel : *Robrecht II en de Eerste Kruistocht*). Diederik en zijn Vlaamse ridders schoten het bedreigde christelijke koninkrijk Jeruzalem ter hulp tijdens de Tweede Kruistocht (1147-1148), waartoe de H. Bernardus van Clairvaux had opgeroepen.

Volledig succes bleef uit, maar onze graaf ontving voor zijn inzet wel de kostbare relikwie van het H. Bloed van Christus. « Jozef van Arimatea zou bij de begrafenissen en wassing van Jezus' Lichaam het Bloed uit zijn wonden opgevangen en bewaard hebben. Het was een geschenk van eerste rang, dat door Diederik dankbaar meegenomen werd naar Vlaanderen en de ereplaats kreeg in de hofkapel bij de grafelijke burcht in Brugge, waar de relikwie nog altijd bewaard en vereerd wordt » (zie het artikel : *Diederik van de Elzas en de Tweede Kruistocht* ; in deze studie wordt ook bewezen dat de relikwie wel degelijk door Diederik werd meegebracht).

8. DE NORBERTIENENABDIJEN, BAKENS IN HET VLAAMSE LAND

Averbode, Tongerlo, Grimbergen, Postel en Park : in onze regio zijn de abdijen van de norbertijnen of premonstratenzers een begrip, niet in het minst om het schitterende architecturale erfgoed dat de monniken tot stand gebracht hebben. De H. Norbertus, afkomstig uit het Maasland, stichtte in 1121 een kloosterorde van reguliere kanunniken die de regel van Sint-Augustinus aannamen. De religieuzen moesten zich spiegelen aan de eerste christengemeente in Jeruzalem : onderlinge liefde in gemeenschappelijk gebed en gemeenschap van goederen. De term die hun spiritualiteit samenvat is “*communio*”.

Norbertus stichtte de (nu verdwenen) Sint-Michielsabdij in Antwerpen, die op haar beurt verantwoordelijk was voor andere vestigingen, vaak op vraag van plaatselijke heren. Vanaf het begin hebben de norbertijnen zich niet alleen aan contemplatie binnen de kloostermuren gewijd, maar ook aan de zielzorg buiten de muren, in de lijn van de stichter die op oudere leeftijd tot aartsbisschop van Maagdenburg werd gewijd. Tot op vandaag nemen de “witheren” pastorale taken op zich. Hun bijdrage

aan het geestelijke leven van de Vlamingen door de eeuwen heen kan moeilijk overschat worden.

9. DE VLAAMSE BEGIJNHOFEN, CENTRA VAN EEN GODGERICHT LEVEN

Ook op onze lijst verdienen de wereldberoemde begijnhoven een plaats. De ondertitel die de *Canon van Vlaanderen* gebruikt, « Vrouwen verenigen zich », is misplaatst en doet het voorkomen of de begijntjes de emancipatie in gang gezet hebben ! Begijnen waren ongehuwde vrouwen of weduwen die besloten zich terug te trekken uit de wereld en in gemeenschap te leven, met de bedoeling hun leven te heiligen en meer op God te richten. Ze deden dat in zelfgekozen armoede en in kuisheid. Ze volgden geen regel en legden geen eeuwige geloften af. Voor het overige voorzagen ze in hun eigen levensonderhoud en mochten ze ook op elk moment vertrekken om te huwen.

Dat de Kerk deze lekenbeweging per definitie wanstouwde, zoals de *Canon* schrijft, stoelt nergens op. Integendeel, de paus schonk kerkelijke goedkeuring in 1216, waarop overal in Noordwest-Europa begijnhoven werden gesticht. Vooral in onze streken bereikte het fenomeen een hoge bloei, mede door het feit dat de begijnen konden rekenen op het vertrouwen en de steun van de lokale bisschoppen. Veel begijnen baden elke dag het officie en legden zich toe op het bidden van de rozenkrans, waardoor de verspreiding van deze devotie een bijzondere impuls kreeg.

10. DE HANSWIJKPROCESSIE, UITING VAN DIEPE VOLKSDEVOTIE

Wat de typisch Vlaamse stoeten en ommegangen betreft, kiest de *Canon* voor het Ros Beiaard in Dendermonde, maar wij opteren voor de Mechelse Hanswijkprocessie. Want wat is er mooier dan die vrome processies waarin de godsdienstigheid van ons volk tot uitdrukking komt, van de grote evenementen zoals de H. Bloedprocessie in Brugge of de boetprocessie in Veurne tot de bescheidener parochiale processies die tot aan het jongste concilie zo kenmerkend waren voor het kerkelijke leven ?

Toen Mechelen in 1272 getroffen werd door de pest, wilden de inwoners van het gehucht Hanswijk “hun” miraculeuze beeld van Onze-Lieve-Vrouw in processie tot binnen de stad dragen, maar de bange stedelingen vreesden voor een oproer en sloten de poorten. Daarop hieven die van Hanswijk het *Ave Maris Stella* aan ; bij het vers “*Monstra te esse matrem*” (“Toon dat jij onze Moeder zijt”) gingen de Maneblussers door de knieën... als de Brusselsepoort al niet vanzelf openging, zoals de traditie zegt ! Meteen daarna kwam er een einde aan de vreselijke ziekte. Zo ontstond de jaarlijkse dankprocessie waarbij men het beeld van de Moeder Gods plechtig van de basiliek van Hanswijk naar de Sint-Romboutskathedraal draagt. Dit jaar vierde dat indrukwekkende gebeuren zijn 750ste verjaardag !

11. DE GILDEHUIZEN, SYMBOLEN VAN EEN CORPORATIEF BEROEPSLEVEN

Gilden en ambachten – met een algemene term ook aangeduid als corporaties – groepeerden perso-

De Z. Jan van Ruusbroec trok zich vaak terug in de eenzaamheid van het Zoniënwoud. Wat hem door God werd ingegeven, schreef hij neer op wastaftjes; later werkte hij zijn notities verder uit in zijn kluis in Groenendaal. Illustratie in een 14de-eeuws manuscript (Brussel, Koninklijke Bibliotheek).

nen die eenzelfde beroep uitoefenden « met het oog op de best mogelijke vervulling van hun specifieke dienst aan de maatschappij. Daartoe waren het behoud van hun interne solidariteit en de verdediging van hun rechten en privileges noodzakelijk. Zij regelden zelf hun activiteiten, legden zich eisen op inzake competentie, reglementeerden hun arbeid en ontwikkelden instellingen voor onderlinge hulp » (punt 138 van de 150 PUNTEN VAN DE FALANX VAN DE ONBEVLEKTE). In plaats van patroons en arbeiders, directeurs en personeel tegen elkaar op te zetten, zoals in de nasleep van de Franse Revolutie realiteit geworden is, verbinden en verzoenen corporaties mensen binnen eenzelfde beroepstak. Het herstel ervan zou een oplossing bieden voor de voortwoekerende “sociale kwestie”!

Corporaties hadden een heilige als schutspatroon, voor wie een altaar bekostigd werd in de parochiekerk. Gildehuizen vinden we in alle grote steden van de Vlaamse regio. Ze stralen het belang uit van het corporatief stelsel dat kenmerkend was voor de middeleeuwen (maar ook nadien) en aan de basis lag van onze toenmalige welvaart.

12. JAN VAN RUUSBROEC, EEN HOOGGESTEMDE MYSTIEKE ZIEL

De Brabander Ruusbroec (1293-1381), die in 1908 door de H. Pius X zalig werd verklaard, was eerst vele jaren kapelaan van de Brusselse Sint-Goedelekerk. Met bisschoppelijke toelating trok hij zich vervolgens met twee andere geestelijken terug in de kluis van Groenendaal in het Zoniënwoud. Toen de kleine gemeenschap een achttal leden

telde, nam ze de regel van Sint-Augustinus aan en werd Ruusbroec de eerste prior. In de eenzaamheid van het woud ontving hij grote geestelijke genaden en werd hem inzicht gegund in de goddelijke mysteries. In zijn belangrijkste werk, *Die geestelike brulocht*, legt hij uit dat het geestelijke leven in drie stappen verloopt: het werkende leven, het innige leven en het Godschouwende leven. Ruusbroec benadrukt dat de mysticus die het hoogste stadium bereikt de twee vorige nooit mag verwaarlozen: hij moet ze verder beoefenen in een geest van vereniging met God.

Zijn spiritualiteit had, onder meer door de vertaling van zijn traktaten in het Latijn en in verschillende volkstalen, grote invloed op zijn tijdgenoten, ook buiten de Lage Landen. Los van zijn intrinsieke waarde verdient hij daarom een plaats op onze lijst.

13. HET GESLACHT KELDERMANS EN DE TRIOMF VAN DE BRABANTSE GOTIEK

Hoeveel hebben we op het vlak van de architectuur niet te danken aan het Mechelse bouwmeestersgeslacht Keldermans! Ze waren actief in de 15de en 16de eeuw en dankten hun succes aan het feit dat zij een totaalconcept aanboden: zowel het ontwerp als de uitvoering én de levering van de bouwmaterialen. Hun kennis en kunde werden van generatie op generatie doorgegeven. Bovendien bekwaamden sommige leden van de familie zich in de beeldhouwkunst.

Roem verwierven zij allereerst met de toren van de Sint-Romboutskathedraal in hun geboortestad, een schepping van Jan II Keldermans en zijn zoon Andries. Antoon I creëerde de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle, maar was vooral actief in Holland en Zeeland. Beeldhouwer Matthijs II werkte

De 97 m hoge toren van de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen is een schepping van Jan II Keldermans en zijn zoon Andries en priemt naar de Hemel als een gebed van steen.

verschillende jaren aan de Leuvense Sint-Pieterskerk. Antoon II ontwierp en bouwde het Broodhuis op de Brusselse Grote Markt. Rombout II schiep het paleis van Margaretha van Oostenrijk in Mechelen, de stadhuizen van Gent en Zoutleeuw, de Sint-Catharinakerk van Hoogstraten (de “kathedraal van de Kempen”, een naar de Hemel opstijgend gebed in steen). Laurens II tenslotte voltooide de werken aan de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen.

14. DE HERTOGEN VAN BOURGONDIE EN DE ORDE VAN HET GULDEN VLIES

Dat de Lage Landen zeer veel verschuldigd zijn aan de hertogen van Bourgondië, die vanaf 1369 onze soevereinen werden, staat buiten kijf. Zij smeedden onze gewesten aaneen tot wat later de Habsburgse Nederlanden zouden worden. In 1430 stelde Filips de Goede in Brugge de ridderorde van het Gulden Vlies in. Daarin nam hij vooraanstaande edelen uit zowel Bourgondië als onze regio op. Politiek gezien was de orde een middel om de adel uit de erg verschillende gebiedsdelen aan het gezag van de soeverein te binden, zo lezen we in de *Canon van Vlaanderen*.

Maar er was meer. Paus Leo X erkende de orde in 1516 en schonk de Vliesridders allerlei privileges, zoals het recht op een *altare portabile*, wat het mogelijk maakte dat in hun huishouding de Mis werd opgedragen. De ridderorde werd niet enkel beschouwd als een staatsinstelling, maar ook als een religieuze gemeenschap. Protestanten waren uitgesloten van lidmaatschap. Ook onder de latere Habsburgers ging het altijd om een keurgroep van katholieke aristocraten, gekozen om hun loyaliteit aan de vorst. De huidige grootmeester, Karel van Habsburg, onderstreept dat de orde focust op « ridderlijke deugden, respect voor de katholieke Kerk en in het bijzonder de verering van de Maagd Maria ».

15. HET LAM GODS EN DE VLAAMSE PRIMITIEVEN

We zijn het volledig eens met de keuze van de *Canon* voor het beroemde drieluik van de gebroeders Van Eyck, dat representatief is voor de 15de-eeuwse schilderkunst in onze regio. “*De aanbidding van het Lam Gods*” wordt tot de hoogtepunten van de Europese schilderkunst gerekend. Op het kunstwerk zien we hoe heel de mensheid toestroomt naar het Lam, Jezus Christus, die zijn Bloed vergoten heeft om ons te verlossen: de rechtvaardige rechters en de ridders van Christus, de kluizenaars en de bedevaarders, de belijders, de heilige vrouwen en de Kerkvaders. Bovenaan smeken Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jan de Doper voor ons ten beste bij de Koning der Koningen en Heer der Heren.

De Vlaamse Primitieven, met kunstenaars als Jan Van Eyck, Hans Memling, Dirk Bouts, Rogier van der Weyden en Hugo van der Goes, waren niet allemaal geboortig uit het huidige Vlaanderen, maar ze werkten wel hier omdat de zuidelijke Nederlanden toen op economisch en cultureel vlak doorslaggevend waren. Ze schilderden met olieverf, wat voor een rijker palet zorgde, en muntten uit in minutieus weergegeven realistische details. Bovendien zitten

hun schilderijen vol christelijke symboliek. De intense esthetische ervaring moet bij de beschouwer van hun kunst leiden tot een diepere religiositeit.

16. KEIZER KAREL V, EEN GODVRUCHTIG MONARCH

Karel V, geboren en getogen in Gent en de belangrijkste vorst van zijn tijd, ontbreekt vreemd genoeg volledig in de *Canon*. Wij zijn gewoon in hem een *bon vivant* te zien en hem te vereenzelvigen met pittoreske verhalen zoals dat over de pot van Olen. De echte keizer was evenwel een man die zijn loodzware verantwoordelijkheid als soeverein van een reusachtig maar onsamenhangend rijk zeer ernstig nam.

In 1516 begon de rebellie van Luther; vier jaar later werden zijn ketterijen veroordeeld in de bul *Exsurge Domine*. « Keizer Karel V was zich bewust van zijn plicht de katholieke godsdienst in de landen waarover God hem aangesteld had tot elke prijs te verdedigen. Op de pauselijke bul reageerde hij onmiddellijk met een *plakkaat*, een keizerlijke verordening die publiekelijk uitgehangen moest worden. Hij gaf daarin het bevel alle lutherse boeken in zijn rijk in beslag te nemen en te verbranden; het was eveneens verboden boeken van Luther te drukken, te verkopen of te verspreiden » (zie het artikel: *De Inquisitie bij ons onder keizer Karel V*). Dat de vorst uiteindelijk mislukte, was de schuld van de Duitse rijksgroten, die partij kozen voor het protestantisme uit puur winstbejag. Na zijn troonsafstand stierf Karel V, “onze” keizer, godvruchtig in het Spaanse klooster van Yuste.

17. ANDREAS VESALIUS EN DE PROEFONDERVINDELIJKE WETENSCHAP

Om onze grote wetenschappers uit de 16de eeuw te illustreren laat de *Canon* zijn keuze vallen op de wiskundige Simon Stevin. Misschien omdat hij een protestant was en uitpakte met een rationalistisch devies: “Wonder en is gheen wonder”?

De Brusselaar Andreas Vesalius (1514-1564), die studeerde aan de universiteiten van Parijs en Leuven, baseerde zijn kennis van het menselijke lichaam niet op theorieën – eeuwenlang volgde men kritiekloos de geschriften van Galenus van Pergamon (2de eeuw) – maar op ontleding van lijken. Hij kreeg toelating om dissecties uit te voeren op opgehangen misdadigers en gaf openbare lessen anatomie, o.a. aan de universiteit van Padua waar hij tot doctor promoveerde. Zijn werk “*De humani corporis fabrica libri septem*” (“*Zeven boeken over de bouw van het menselijke lichaam*”) maakte hem beroemd en hij werd de lijfarts van Karel V en later van Filips II. Deze grote geleerde was tegelijkertijd ook een diepgelovig man – een bewijs dat het ene het andere niet uitsluit! In 1564 trok hij op bedevaart naar het H. Land. Op de terugweg overleed hij aan scheurbuik. Samen met Mercator, Dodoens, Ortelius én Stevin zette Vesalius in de 16de eeuw onze regio op wetenschappelijk vlak op de kaart.

18. PIETER BRUEGEL DE OUDE, EEN UNIEK GENIE

Officieel behoort Bruegel de Oude (ca. 1525-1569) tot de kunstrichting van de renaissance. Zijn

schilderkunst is echter van zo'n uitzonderlijk niveau dat hij eigenlijk aan elke poging tot etikettering ontsnapt. Als dertigjarige maakte hij een reis naar Italië, maar toch zet hij zich in zijn werken af tegen italiënerende tendensen. Ondanks het feit dat in zijn schilderijen zuiderse landschappen voorkomen, blijft hij toch door en door "Vlaams"; hij kende zijn landgenoten en hun manier van leven en feesten en heeft dat op meesterlijke wijze in beeld gebracht.

Toch is het verkeerd hem te verenigen tot "Boeren-Bruegel", zoals vroeger gebeurde. Veel van zijn schilderijen zijn schitterende allegorieën, zoals de meesterlijke "*Parabel van de blinden*", waarin hij de domheid en de meeloperij op de korrel neemt (en waarop het kerkje van Sint-Anna-Pede in het Pajottenland afgebeeld is). Bruegel werkte eerst in Antwerpen en later in Brussel. Hij heeft amper tien jaar intensief geschilderd en vermoedelijk heeft hij slechts een 50-tal werken gerealiseerd, die allemaal van buitengewone kwaliteit zijn. Onmiddellijk na zijn dood steeg zijn faam pijlsnel en wedijverde men in de hogere kringen om het bezit van zijn schilderijen. Daardoor zijn ze over heel de wereld verspreid geraakt; in eigen land treffen we er slechts enkele aan.

19. ADRIAEN WILLAERT EN DE VLAAMSE POLYFONIE

Ook op muzikaal vlak moet ons land niet onderdoen voor het buitenland. De uit Rumbek afkomstige Adriaen Willaert (ca. 1490-1562) startte zijn loopbaan als zanger bij de familie d'Este in Ferrara. Vrij snel werd hij benoemd tot kapelmeester aan de San-Marcobasiliek in Venetië en maakte hij naam als componist en muziekpedagoog. Vijfendertig jaar lang

beheerste *messer Adriano* het muzikale leven in de Dogestad en leidde hij de "Venetiaanse school" van musici, waartoe ook de beide Gabrieli's en Monteverdi gerekend worden.

In 1559 verscheen in Venetië "*Musica Nova*", een belangrijke bundel met motetten en madrigalen van Willaert. Hij bekwaamde zich in de polyfone of meerstemmige muziek, een genre dat – anders dan het gregoriaans – meerdere melodieën combineerde tot een harmonieus geheel. Grondleggers van dat genre waren de kapelmeesters van de Parijse Notre-Dame, zodat men ook wel van Franco-Vlaamse polyfonie spreekt. Adriaen Willaert bracht vooral vernieuwing door de invoering van de dubbelkorigheid. Hij schreef veel geestelijke muziek (o.a. acht missen) en was een van de meest veelzijdige componisten uit de renaissance met een zeer grote invloed in Europa.

20. LEONARDUS LESSIUS, EEN KATHOLIEK HUMANIST

Bij de term "humanisme" denkt men voor de Lage Landen haast automatisch aan Erasmus (zo doet ook de *Canon*). Maar de Rotterdamse geleerde was inzake de nieuwe ketterij van Luther « een eeuwige twijfelaar: terwijl de humanisten de een na de ander de rebelse monnik de rug toekeerden en de H. Thomas More in 1523 zijn *Adversus Lutherum* schreef, bleef Erasmus aarzelen. Pas in 1524 zegt hij eindelijk zijn vriendschap op » (zie het artikel: *Reformatie en Contrareformatie. Het "kakangelie" van Luther*). Neen, Erasmus heeft de katholieke zaak onvoldoende gediend.

Lenaart Leys of Lessius (1554-1623) werd geboren in de Kempense gemeente Brecht. Al snel merkte men zijn grote scherpzinnigheid op, waardoor hij met een

De aartshertogen Albrecht en Isabella bekampen moedig het gevaar dat uitging van de calvinistische Republiek van de Verenigde Provinciën en waren tegelijkertijd de steunpilaren van de katholieke renaissance in de Zuidelijke Nederlanden.

beurs in Leuven mocht studeren. Hij trad toe tot de nieuwe jezuïetenorde en voltooide zijn vorming in Rome. De volgende jaren was hij eerst docent aan het Leuvense studiehuis van zijn orde en vervolgens studieprefect, gespecialiseerd in de casuïstiek. Hij was ook de gewaardeerde raadgever van de aartshertogen Albrecht en Isabella en schreef verschillende werken o.m. over economische ethiek – een nieuwigheid. Lessius, die het leven van een heilige leidde, is ten onrechte te weinig bekend : hij was een van de invloedrijkste geestelijken in de Spaanse Nederlanden, waar hij werd vereerd als een orakel (*Delphicus sapiens*).

21. CHRISTOFFEL PLANTIJN EN DE BIBLIA POLYGLOTTA

Volgens de *Canon* « vreesde de Kerk de nieuwe macht van het gedrukte woord en reageerde ze met censuur en boekverbrandingen ». Wat een onzin om de Kerk voor te stellen als een achterlijke instelling ! Wat ze deed, was maatregelen nemen tegen de verspreiding van de gevaarlijke protestantse ketterij. Maar ze begreep onmiddellijk het belang van de boekdrukkunst en zette daar enthousiast op in.

De Fransman Christophe Plantin (1520-1589), die zich als drukker in Antwerpen vestigde, werd zo beroemd dat hij bij ons onder zijn vernederlandste naam bekend is. Zijn uitstekend bewaard gebleven drukkerij, *De Gulden Passer*, was op haar hoogtepunt de grootste ter wereld, met 22 personen en meer dan 80 werknemers. Plantijn speelde een belangrijke rol toen, na afloop van het Concilie van Trente (1563), de katholieke Contrareformatie in gang werd gezet. Om het geloof te verspreiden, was het essentieel om op grote schaal religieuze literatuur en liturgische boeken te drukken. Met de steun van de Spaanse koning Filips II, van wie hij de titel van aartsdrukker (*prototypographus*) kreeg, gaf Plantijn tussen 1568 en 1572 de *Biblia Polyglotta* uit : een achtdelige en meertalige – Grieks, Latijn, Aramees, Syrisch en Hebreeuws – Bijbel met uitgebreid filologisch commentaar, een monument van eruditie.

22. PIETER PAUWEL RUBENS EN DE BLOEI VAN DE BAROK

De bij Keulen geboren barokkunstenaar Rubens (1577-1640) is onlosmakelijk verbonden met Antwerpen, waar hij zijn atelier en stadspaleis had. Hij was uitzonderlijk productief en beoefende alle genres : landschappen, portretten, mythologische en religieuze taferelen. Het meeste schilderde hij zelf, maar hij zette ook leerlingen in om zijn ontwerpsschetsen op groot formaat uit te werken. Een schilderij zoals *“De aanbidding door de Koningen”* illustreert treffend het talent van Rubens : zin voor grootse composities, gebruik van warme kleuren, het aanwenden van *clair-obscur*, opvallende expressiviteit in de weergave van gezichten.

Op godsdienstig gebied wordt Rubens vaak ten onrechte voorgesteld als een opportunist, die zijn huik naar de wind hing en gewoon uitvoerde wat zijn kerkelijke opdrachtgevers vroegen. Hij was integendeel een overtuigd katholiek, die de Contrareformatie geestdriftig steunde en zich bv. aansloot bij de door de Antwerpse jezuïeten gestichte *sodaliteit*, een gees-

telijke vereniging onder de bescherming van de Maagd Maria. Ook zijn diplomatieke missies in opdracht van aartshertogin Isabella wijzen in dezelfde richting.

23. DE AARTSHERTOGEN ALBRECHT EN ISABELLA, VOORVECHTERS VAN DE KATHOLIEKE ZAAK

Aartshertog Albrecht van Oostenrijk en de Spaanse Infante Isabella, de dochter van Filips II, regeerden over de Nederlanden op het einde van de 16de en het begin van de 17de eeuw. Het Noorden had zich afgescheiden onder een calvinistisch bewind, zonder af te zien van de oorlog tegen Spanje. De strijd tegen het protestantse gevaar was een hoofdbekommernis voor de aartshertogen, « maar een van hun belangrijkste streefdoelen was ook de katholieke heropstanding in hun gebieden : de jaren van Albrecht en Isabella waren de beslissende jaren voor de Contrareformatie in de Habsburgse Nederlanden » (zie het artikel : *Scherpenheuvel, bolwerk van de Contrareformatie*). Komen zij wellicht daarom enkel zijdelings even ter sprake in de *Canon van Vlaanderen* ?

Onder hun bestuur bloeiden kunst en cultuur op, vooral tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) met het Noorden. Hun namen zijn voor altijd verbonden met het heiligdom van Scherpenheuvel, dat zij sterk propageerden en waar ze regelmatig op bedevaart gingen. Na de dood van haar man werd Isabella, die als kleindochter van keizer Karel zeer graag gezien was bij ons, landvoogdes. In hetzelfde jaar liep het Bestand af en aarzelde zij niet om de strijd voor het katholieke geloof alleen verder te zetten. Bij haar laatste pelgrimage naar de “scherpe heuvel” schonk ze al haar juwelen aan de H. Maagd, waarna ze intrad bij de clarissen in het klooster van Tervuren.

24. DE Z. ANNA VAN SINT-BARTHOLOMEÛS, BESCHERMSTER VAN DE ZUIDELIJKE NEDERLANDEN

De nederige Spaanse karmelietes *Ana de San Bartolomé* (1549-1626) was de secretaresse en vertrouwelingen van de H. Teresia van Avila, de grote hervormster van de Karmel. Na de dood van de *Madre* kreeg Anna de opdracht om hervormde kloosters te stichten buiten Spanje, eerst in Frankrijk en nadien in de Nederlanden.

In 1612 kwam zij aan in Antwerpen, dat toen het belangrijkste katholieke bolwerk tegen de protestantse Verenigde Provinciën was. Anna richtte op de Rosier een klein karmelklooster op, waarvan Jezus zelf haar voorspeld had : « DEZE STICHTING ZAL EEN VLAMMENDE TOORTS ZIJN DIE LICHT ZAL GEVEN AAN HEEL DIT LAND » (zie het artikel : *De Z. Anna van Sint-Bartholomeüs, beschermster van Antwerpen*). Op dringend verzoek van de landvoogdes, Isabella, bad Moeder Anna vurig voor het behoud van de Spaanse Nederlanden tegen de protestantse dreiging. Driemaal redde zij door haar nachtelijke gebeden aan de voet van het Allerheiligste de Scheldestad van aanvallen door de geuzen van Maurits van Nassau, die wisten dat de verovering van Antwerpen de weg zou vrijmaken voor hun geplande grootscheepse offensief. Maar al hun pogingen mislukten. Dat ons land katholiek gebleven is, hebben wij voor een groot deel aan de geestelijke inzet van deze zelfvergeten karmelietes te danken.

Scherpenheuvel werd door de aartshertogen opgezet als een vestingstad : de citadel van Onze-Lieve-Vrouw, vol mariale symboliek.

25. DE ANTWERPSE JEZUÏETENKERK, BRANDHAARD VAN DE CONTRAREFORMATIE

De kerk van de jezuïeten in de Scheldestad is een meesterwerk van architectuur dat kan wedijveren met de mooiste Italiaanse barokkerken. Ze werd opgetrokken in een recordtijd van zes jaar (1615-1621) als middelpunt van de katholieke Contrareformatie in Antwerpen. De weelderige voorgevel drukt de triomf van de katholieke Kerk uit, die de aan het protestantisme verloren gegane gebieden wil heroveren. Voor het interieur van deze "Sixtijnse kapel van de Vlaamse barok" vervaardigden Rubens en zijn leerlingen 39 schilderijen die de plafonds van de zijbeuken en de tribunes daarboven versierden, maar die jammer genoeg door een brand werden vernietigd. Het was de eerste kerk ter wereld die werd toegewijd aan de stichter van de orde, Sint-Ignatius (later aan Sint-Carolus Borromeüs).

De kerk vormt als het ware één geheel met het sodaliteitshuis ernaast. Sodaliteiten waren verenigingen onder de bescherming van de Maagd Maria waarvan de leden voornamelijk katholieke burgers, intellectuelen en kunstenaars waren die het werk van de Compagnie steunden en die zich ook geestelijk door de paters wilden laten vormen. Zo ontstond een echte katholieke elite in de Scheldestad, met op het hoogtepunt bijna 3000 leden ! Maar natuurlijk past dit gegeven niet in de *Canon*, die doet alsof Antwerpen na de zgn. "val" van 1585 en het vertrek van de calvinisten aan bloedarmoede leed...

26. SCHERPENHEUVEL, CITADEL VAN DE MAAGD MARIA

In opdracht van de aartshertogen bouwde Wenzel Cobergher op de plaats van de eik van Scherpenheuvel een grootse bedevaartkerk ter ere van Onze-Lieve-Vrouw, die de pelgrims naar haar beeltenis al met zovele wonderbare genezingen begunstigd had. Maar het ging om meer : « Het opzet was om de heuvel te transformeren tot een "besloten tuin" (*hortus conclusus*) voor de H. Maagd die er resideerde. Die tuin moest de vorm

van een bastion aannemen dat het katholieke verzet tegenover de nabije calvinistische dreiging zou symboliseren » (zie het artikel : *Scherpenheuvel, bolwerk van de Contrareformatie*). En rond die tuin zou een nieuwe stad verrijzen, "de stad van Maria".

De magnifieke basiliek is doordrongen van mariale symboliek. Zo is de monumentale koepel bezaaid met zevenpuntige, vergulde sterren, want de H. Maagd is de Morgenster (*Stella matutina*) ; en wie goed kijkt, ziet over de koepel een trap lopen : de Jacobs ladder (*Scala Jacob*), die ook een symbool is voor Maria en die ons letterlijk doorheen de sterren naar de Hemel voert. Scherpenheuvel groeide uit tot het Vlaamse en zelfs Belgische heiligdom bij uitstek, waarheen ter gelegenheid van de grote Mariafeesten en vooral in de meimaand duizenden bedevaarders zingend en biddend op weg gingen.

27. KAREL VAN LORREINEN, OOSTENRIJKS LANDVOOGD EN MECENAS

Hertog Karel van Lorreinen was gedurende 34 jaar (1741-1744 en 1749-1780) landvoogd van onze gewesten – toen de Oostenrijkse Nederlanden – in naam

Boerenkrijgmonument in Hasselt, waar de moedige strijders « Voor outer en heerd » op 6 december 1798 beslissend verslagen werden door de goddeloze Franse sansculotten.

van zijn beroemde schoonzus Maria Theresia van Oostenrijk. Hij voerde regelmatig oorlog tegen de vijanden van het katholieke huis Habsburg, zoals Frederik de Grote van Pruisen. In Brussel, waar hij resideerde, liet hij een paleis bouwen waarmee de rococostijl bij ons zijn intrede deed. Hij was grootmeester van de Duitse Orde, maar – anders dan vroeger beweerd werd – helemaal geen lid van de vrijmetselarij.

De landvoogd was een mecenas die kunst en cultuur bevorderde en Brussel verfraaide. Opmerkelijk is dat hij talentvolle jongelui die hem werden voorgedragen met subsidies aanmoedigde om door studies hun kunstenaarskwaliteiten verder te ontwikkelen. Zo stichtte hij ook de Academie van Brussel. Van groot belang is geweest dat hij zijn zegen gaf aan het project van graaf de Ferraris, directeur-generaal van de Artillerie, om een landkaart te vervaardigen van heel het gebied van de Oostenrijkse Nederlanden; het resultaat was de beroemde Ferrariskaart, een meesterwerk van cartografie. De hoogst charmante Karel van Lorreinen belichaamde de zo typisch Oostenrijks-katholieke *Gemütlichkeit* en *douceur de vivre*, waaraan men later met heimwee zou terugdenken.

28. DE BRIGANDS, STRIJDERS « VOOR OUTER EN HEERD »

De inlijving van de Zuidelijke Nederlanden bij het revolutionaire Frankrijk in 1795 bracht ons alleen maar miserie: systematische plunderingen, zware oorlogsschattingen, waardeloze assignaten en vooral een niets ontziende vervolging van de Kerk, de godsdienst en de geloofspraktijken. Toen daar bovenop ook de verplichte dienstplicht (*conscription*) werd ingevoerd, brak de Boerenkrijg uit. Op verschillende plaatsen over het hele grondgebied van het huidige Vlaanderen nam de plattelandsbevolking de wapens op om “altaar en haard”, Kerk en gezin, te beschermen.

Hoewel de brigands konden rekenen op een aantal leiders met militaire capaciteiten, trokken ze uiteindelijk aan het kortste eind door hun gebrek aan ervaring en degelijke wapens. Maar de *Canon* verzuimt om de aan verraad grenzende afzijdigheid van de stadsbevolking te onderstrepen: de burgerij had de verlichte ideeën van 1789 overgenomen en profiteerde bovendien schaamteloos van het Franse regime door voor een appel en een ei kerkelijke goederen op te kopen. Het boerenleger werd op 6 december 1798 in Hasselt definitief verslagen, waarna de sansculotten een genadeloze klopjacht op de overlevenden begonnen. Eer aan al deze moedige strijders die hun leven offerden om ons land te bevrijden van de tirannie van de goddelozen!

29. DE PAUSELIJKE ZOEAVEN, KAMPIOENEN VAN DE PAUS

In 1860 begon de maçonnieke sekte van de Carbonari (zie het artikel: *Het grote plan van de Alta Vendita. De infiltratie van de Loge in de Kerk*) met de aanval op de Pauselijke Staat, het gebied waarover de Z. Pius IX regeerde en dat zij wilden inlijven bij het verenigde Italiaanse koninkrijk om de H. Stoel schaakmat te zetten. “Pio Nono”, de door alle katholieken zo vereerde Oppreherder, deed in

heel Europa een oproep om vrijwilligers te rekruteren voor de redding van het *Patrimonium Petri*.

Met 1600 strijders vormden de Belgische zoeaven – voor het merendeel Vlamingen – het grootste contingent na Nederland en Frankrijk. Er waren leden van de hoge adel bij naast gewone burgers, volwassen mannen naast zestienjarigen. Hun band was de verdediging van het katholieke geloof en het pausdom. « Deze soldaten van de paus voelden zich bovendien soldaten van God. Dat was het geheim van de doodsverachting die zij op het slagveld toonden en verklaart ook hun geluk dat doorklinkt in hun brieven » (zie het artikel: *De pauselijke zoeaven, de laatste kruisridders*). Ondanks hun grote overwinning in de slag bij Mentana moesten zij het tenslotte afleggen tegen de overmacht van Garibaldi, de “Italiaanse Antichrist”. Op het thuisfront werden zij als helden verwelkomd en dat waren ze ook!

30. DE NEOGOTIEK ALS TERUGKEER NAAR DE MIDDELEEUEWSE CHRISTELIJKE GEEST

De *Gothic Revival* ontstond in Engeland in de jaren 1820 als een reactie op de strakke, koele vormen van het classicisme. De nieuwe stijl werd een begrip met het schitterende Parlementsgebouw van Londen, ontworpen door de tot het katholicisme bekeerde architect Pugin. In ons land was de pionier van de neogotische stijl de Kortrijkzaan Jean-Baptiste Bethune (1821-1894), die in Gent de eerste Sint-Lucasschool oprichtte als reactie op de “heidense” Academies. Het doel was de vorming van vakbekwame ambachtslieden en kunstenaars die bovendien doordrongen waren van de christelijke geest die de middeleeuwen gekenmerkt had.

Een van de verwezenlijkingen van Bethune was het kasteel van Loppem, opgetrokken in Vlaamse stijl en in baksteen, maar met een opvallende huiskapel in zandsteen. Tussen 1872 en 1889 realiseerde hij de abdij van Maredsous. Omdat Bethune en zijn navolgers de neogotiek als een totaalconcept zagen, legden ze zich ook toe op de interieurversiering: glasramen, schrijnwerk, textiel, muurschilderingen enz. In de tweede helft van de 19de eeuw kende de stijl een grote verspreiding. De vaak antiklerikale overheden bestreden deze door en door christelijke kunst door voor gerechtsgebouwen en stations te opteren voor neorenaissance of neoclassicisme.

31. JOSEPH DE HEMPTINNE EN HET INTEGRAAL-KATHOLICISME

De Gentse industrieel Joseph de Hemptinne (1822-1909) was een van de meest markante figuren van het katholicisme in ons land in de 19de eeuw (zie het artikel: *Joseph de Hemptinne, een katholieke kruisvaarder uit de 19de eeuw*). Hij was een ultramontaan, een vurig verdediger van de nauwe samenwerking tussen een door het pausdom beheerste Kerk en de christelijke staat. In zijn kranten en publicaties zette hij zich af tegen het liberaal-katholicisme van Lamennais en Montalembert met hun theorie van de “vrije Kerk in de vrije staat”. We kunnen hem het best karakteriseren als een integraal-katholiek, voor wie het geloof alles moet doordringen, ook de politiek.

De Z. Edward Poppe, de bakkersjongen uit Temse, was de grote bezieler van de Eucharistische Kruistocht en wou heilige priesters opwekken om het hoofd te bieden aan de crisis van de Kerk die hij zag aankomen.

Hij was een zeer sociaalvoelend man die het Sint-Vincentius-a-Paulogenootschap in ons land hielp uitbouwen en de oprichting van volksscholen, werkmanskringen en volksbibliotheken financierde. Het was zijn overtuiging dat alle maatschappelijke problemen in wezen terug te voeren waren tot de ontkerstening van de samenleving en haar liberale politieke instellingen: « De naties moeten opnieuw katholiek worden, anders zullen wij eindigen in slavernij of barbarendom. » Daarmee zat hij volledig op de golflengte van de Z. Pius IX, die hem schreef: « Uw beginselen zijn juist en ik zeg u uw goede wil. » Met de uitverkiezing van de liberaal-katholieke paus Leo XIII, die streefde naar verzoening met de moderne regimes, kwam echter een einde aan de antiliberaal-kruistocht van De Hemptinne.

32. PATER PIETER-JAN DE SMET, "DE GROTE ZWARTROK"

De apostel van de Indianen werd geboren in Dendermonde in 1801. Op het kleinseminarie ging hij in op de vurige oproep van een Vlaamse missionaris uit Kentucky: hij trok naar Saint-Louis, waar hij jezuïet werd en op missie trok naar de roodhuiden in de Far West. De "grote zwartrok", zoals zij hem noemden, bekeerde en doopte duizenden Indianen en werd hun vriend en verdediger tegen de racistische veroveringspolitiek van de protestantse machthebbers in Washington, tot aan zijn dood in 1873. « Al heeft hij de uitroeiing van de indianenstammen in de VS niet kunnen voorkomen, toch heeft hij hun in de schoot van de katholieke Kerk de verzekering geschonken van een Koninkrijk dat buiten het bereik valt van de onrechtvaardigheid van mensen » (zie de reeks artikels: *Pater De Smet, de Grote Zwartrok*).

Vlaamse missionarissen zoals pater De Smet, maar ook pater Constant Lievens (1856-1893) uit Moorslede die beroemd zou worden als "de reus van Bengalen", zijn de kruim van ons volk. Ze gaven zich volledig, ze "smeten zich" voor de kerstening van vergeten en misprezen zielen aan het uiteinde van de

wereld, indachtig het woord van Christus: « GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN EN DOOPT HEN IN DE NAAM VAN DE VADER, DE ZON EN DE H. GEEST. »

33. DE H. DAMIAAN DE VEUSTER, APOSTEL VAN DE MELAATSEN

Het is ronduit revolterend dat de *Canon van Vlaanderen* geen plaats inruimt voor pater Damiaan (1840-1889), nochtans in 2005 verkozen tot "grootste Belg". Met alle begrip voor het belang van de katoenmachine *Mule Jenny* (nr. 27) en de *eerste treinrit* (nr. 30) spreekt die botte negatie van onze heilige missionaris toch wel boekdelen.

Jozef De Veuster uit Tremelo trad in bij de congregatie van de Heilige Harten van Jezus en Maria (beter bekend als de "picpussen") en na zijn priesterwijding nam hij de plaats van zijn zieke broer in als missionaris op Hawaï. Toen hij

in 1873 een konvooi leprolijders begeleidde naar de melaatsenkolonie van Molokai, een oord van verschrikking, wanhoop en verderf waar geen geestelijke aanwezig was, vroeg en kreeg hij de toelating om er zich definitief te vestigen. Van een wetteloze jungle maakte hij een christelijke gemeenschap door de oprichting van een parochie met een kerk en een school. In 1884 werd bij hem lepra vastgesteld, waarop hij nog de vernedering moest ondergaan dat men hem van ontucht beschuldigde. « Ik heb mijn ziekte aanvaard als mijn bijzonder kruis en tracht het te dragen zoals Simon van Cyrene, het spoor van onze goddelijke Meester volgend », schreef hij. Hij werkte onafgebroken verder tot aan zijn dood vijf jaar later. Zijn heiligverklaring volgde in 2009.

34. JORIS HELLEPUTTE EN DE "DERDE WEG" VAN HET CORPORATISME

De wraakroepende werkomstandigheden van het ongebreidelde kapitalisme waren velen een doorn in het oog. Maar niet iedereen liep warm voor de oprichting van vakbonden – of ze nu socialistisch of christendemocratisch waren – die tot een onverzoenlijke strijd met het patronaat zouden leiden. Joris Helleputte (1852-1925), ingenieur, architect en hoogleraar, spande zich in voor het herstel van de christelijke sociale orde door het corporatisme te propagieren: naar het model van de middeleeuwse gilden moest men opnieuw komen tot een samenleving gebaseerd op organisch gegroeide sociale verbanden; per beroepsgroep zouden patroons én arbeiders gezamenlijk hun problemen oplossen. De gemengde beroepsorganisaties waarvoor hij pleitte, vormden een ideale "derde weg" tussen het individualistische liberalisme en het collectivistische socialisme (zie punt 138 van de *150 punten van de Falanx van de Onbevleete*).

In die geest stichtte Helleputte, die een overtuigd katholiek was en franciscaanse derdeordeling, in Leuven de *Gilde van Ambachten en Neringen*, een

vereniging van arbeiders en patroons die overal in Vlaanderen navolging vond. Hij richtte ook de *Boerenbond* op, was voorzitter van het *Davidfonds* en lag aan de basis van de *Vlaamse Leergangen* voor de vernederlandsing van de Leuvense universiteit. Ook als minister kwam hij op voor de Vlaamse belangen.

35. DE Z. EDWARD POPPE EN DE EUCHARISTISCHE KRUISTOCHT

Edward Poppe (1890-1924), de bakkersjongen uit Temse, voelde zich al heel vroeg aangetrokken tot het priesterschap. In 1916 ging zijn droom in vervulling. Hij haatte elke vorm van middelmatigheid: « Heilig worden om heilig te maken » was zijn devies. Hij was ook overtuigd Vlaamsgezind vanuit een waarachtige bekommernis voor het welzijn van zijn volk, waarvan men de katholieke ziel wilde verfransen in de geest van de antichristelijke Franse Revolutie. Bovenal streefde hij ernaar het gehoorzame werktuig van de Maagd Maria te zijn, Middelaars en Moeder van alle genade.

Toen de norbertijnen van Averbode de Eucharistische Kruistocht lanceerden, werd priester Poppe er de drijvende kracht van via het tijdschrift « Zonneland ». De beweging bereikte niet alleen ontelbare scholieren, maar ook hoogstudenten en groeide uit tot een volledig opvoedingssysteem van eucharistisch leven in heel Vlaanderen. De geestelijk zo sterke, maar fysiek zwakke Edward overleed op 33-jarige leeftijd. « Men kan zeggen dat hij de crisis in de Kerk heeft zien aankomen en dat hij heilige priesters wou opwekken om zich daartegen te wapenen. Op het moment van de wedergeboorte van de Kerk zal hij een buitengewoon model voor het vernieuwde priesterschap zijn » (zie de reeks artikels: *De Z. Edward Poppe, een priester voor de wedergeboorte van de Kerk*).

36. LIEVEN GEVAERT EN DE OPGANG VAN DE VLAAMSE INDUSTRIE

In de laatste decennia van de 19de eeuw kwam een einde aan het « arme Vlaanderen ». Nadat de Belgische overheid in 1863 de tol die de Nederlanders hieven op schepen richting Antwerpen had afgekocht, begon voor de haven een nieuwe bloeitijd. Daarnaast was de ontdekking van steenkool in Limburg van kapitaal belang voor de ontwikkeling van een eigen Vlaamse industrie.

De Vlaamsgezinde en sociaal ingestelde zakenman Lieven Gevaert (1868-1935) richtte in de Scheldestad een fotografisch bedrijfje op, dat door de hoge kwaliteit van het gebruikte fotopapier veel klanten aantrok. In 1894 kwam de firma *L. Gevaert & Cie* tot stand, die zich twee jaar later in Mortsel vestigde. Gevaert had als autodidact Frans, Duits en Engels gestudeerd, wat hem toeliet zich de vakliteratuur over fotografie eigen te maken en wat zijn buitenlandse contacten vergemakkelijkte. Hij begon met vijf arbeiders, maar stelde in 1935 al 3000 personen te werk! De firma was toen de *N.V. Gevaert Photo-producten* geworden, een begrip in heel Europa. De ondernemer werd in 1926 voorzitter van het pas opgerichte Vlaams Economisch Verbond. In Antwerpen stichtte hij het Sint-Lievenscollege voor jongens en de Sint-Lutgardisschool voor meisjes. Dat kaderde in zijn streven

naar een degelijk Nederlandstalig onderwijs waaruit een Vlaamse elite moest voortkomen.

37. DE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS VAN HALEN EN DE EERSTE DODEN VAN WO I OP VLAAMSE BODEM

De eerste grote confrontatie met het binnenvallende Duitse leger op Vlaams grondgebied vond plaats in Halen (Limburg). Na de uitschakeling van de Luikse fortengordel staken de Duitsers op 8 augustus 1914 de Maas over, richting Sint-Truiden. Bij de Gete moest generaal De Witte hun opmars tegenhouden of minstens vertragen. Dat lukte: de Duitse cavalerie voerde acht grote stormlopen uit, maar moest in het zand bijten tegen de Belgen die zich uitstekend verschanst hadden en een uitgekiende tactiek met vuurwapens volgden. « De nederlaag bij Halen was voor het Duitse rijk een opdoffer van formaat. Het simpele Belgische leger met zijn vele reservisten had de fiere Pruisische cavalerie afgestraft. De vijand telde 140 doden en meer dan 600 gewonden; 250 Duitsers werden gevangen genomen » (zie de reeks artikels: *België in de Grote Oorlog*). Bovendien verloor het Duitse leger kostbare tijd.

De *Slag der zilveren helmen* (verspreid over het slagveld lagen veel Duitse helmen in het zonlicht te blinken) toonde de moed van een klein land tegen een kolossale overweldiger. Op de militaire begraafplaats van Halen rusten 109 gesneuvelden van ons leger, de eersten van een hele generatie die de komende jaren zou weggemaaid worden. « Maar elke soldaat die zijn leven offert voor zijn vaderland mag zeker zijn van een plaats in de Hemel » (abbé de Nantes).

38. KONING ALBERT I EN HET BELANG VAN EEN STERKE MONARCHIE

Ons land was één van de belangrijkste strijdtoneelen van de Eerste Wereldoorlog, van de aanval op de forten van Luik tot de loopgravenoorlog aan de IJzer. Gedurende heel de tijd van het conflict klampte België zich vast aan één figuur: koning Albert, die ver uitstak boven kortzichtige politici in het binnenland (zoals premier De Broqueville) en dwaze geallieerde generaals in het buitenland (zoals de latere Franse maarschalk Foch). Terecht schrijft abbé de Nantes: « *De Belgen hadden het geluk een koning te hebben en een koning voor wie het eergevoel geen ijdel woord was* » (zie de reeks artikels: *België in de Grote Oorlog*).

Binnen het keurslijf van de parlementaire monarchie was Albert in zijn bewegingsvrijheid erg beperkt. In het besef van de catastrofe die hij op ons land zag afkomen, haalde hij echter het maximum uit zijn grondwettelijke bevoegdheden en probeerde hij de politieke verantwoordelijken wakker te schudden. Overeenkomstig de constitutie was hij in oorlogstijd echter opperbevelhebber van het leger en die functie nam hij met bekwaamheid en militair doorzicht ter harte, met uitsluitend het belang van ons land voor ogen. Vlamingen en Walen trokken zich op aan zijn moed en plichtsbesef. Zonder koning Albert was de oorlog heel anders verlopen en vooral veel nadeliger voor België.

De Zusters van Liefde organiseerden in Belgisch Congo zuigelingenverzorging en konden zo de kindersterfte spectaculair terugdringen. Het werk dat onze missionarissen in de kolonie gepresteerd hebben, met verwaarlozing van hun eigen gezondheid, kan alleen maar diepe bewondering opwekken.

39. DE IJZERTOREN : « ALLES VOOR VLAANDEREN, VLAANDEREN VOOR KRISTUS »

Op de IJzervlakte bij Diksmuide werd in 1928-1929 de IJzertoren opgericht als eerbetoon aan alle Vlaamse soldaten die in de Grote Oorlog gesneuveld waren. De leuze AVV-VVK verscheen voor het eerst in 1881 in het tijdschrift *DE STUDENT*; de kruisvorm was van de hand van Joe English en bedoeld voor de grafzerkjes die de organisatie Heldenhulde vlak na de oorlog financierde. In de sfeer van de anti-Vlaamse repressie na de Tweede Wereldoorlog dynamiteerden anonieme verzetsstrijders in 1946 de toren, met het argument dat veel Vlaams-nationalisten gecollaboreerd hadden met de Duitse bezetter. Uit het puin bouwde het IJzerbedevaartcomité de Paxpoort, waarna van 1952 tot 1965 een nieuwe en nog veel hogere toren werd opgetrokken.

Naast een vredesmonument ("Nooit meer oorlog") en een begraafplaats (crypte met de lichamen van bekende Vlaamse soldaten uit WO I) is de toren ook een symbool van de strijd voor de erkenning van de Vlaamse eigenheid. En die eigenheid is in de eerste plaats het katholieke geloof van ons volk, dat men vandaag met alle mogelijke middelen probeert uit te roeien. In 1986 riep het Vlaamse parlement de IJzertoren uit tot Memoriaal van de Vlaamse ontvoogding, waarbij socialisten en liberalen echter tegenstemden: de Loge kan zich uiteraard niet verzoenen met een openlijk christelijk monument.

40. ONZE KOLONIALEN EN MISSIONARISSEN IN CONGO, VERSPREIDERS VAN BESCHAVING EN GELOOF

Het koloniale verleden van ons land wordt tegenwoordig in de meest scherpe bewoordingen veroordeeld. Kent men dan het verschrikkelijke wedervaren van

de Congolezen sinds de onafhankelijkheid niet? « De diepere reden van de banvloek over de Belgische kolonisatie heeft alles te maken met de christelijke geest die het kolonialisme in zijn meest edele figuren bezielde en die door de oppermachtige vijanden van onze godsdienst zo gehaat wordt » (zie de reeks artikels: *België en zijn kolonie. De waarheid in ere hersteld*). De Canon speelt het spel natuurlijk mee en komt opdraven met Paul Panda Farnana, "mensenrechtenactivist" en aanklager van "bezetting, onderwerping en repressie"...

Tijdens het interbellum nam het aantal Vlaamse en Waalse missionarissen spectaculair toe. Ons land werd na Frankrijk het tweede grootste missionaire land ter wereld, met in 1923 meer dan 1300 religieuzen in Belgisch-Congo en in 1939 zelfs bijna 2500, verdeeld

over niet minder dan 67 congregaties. Al die arbeiders in de wijngaard van de Heer werden gedreven door een geloof dat bergen kon verzetten. « IK BEN DE WEG, DE WAARHEID EN HET LEVEN »: in die tijd werd het Woord van Jezus nog niet in twijfel getrokken en waren er geen vijftientig waarheden. Voor wat al die religieuzen presteerden, vaak in de moeilijkste omstandigheden, kan men alleen maar diepe bewondering hebben.

41. DE PELGRIMBEWEGING EN HET REVEIL VAN DE RELIGIEUZE KUNST

In 1924 richtten de schrijvers Felix Timmermans en Ernest Van der Hallen samen met architect Flor Van Reeth in het Lierse begijnhof de Pelgrimbeving op « om te pelgrimeren naar de ideale schoonheid ». Ieder zou op zijn eigen domein vorm geven aan zijn katholieke geloofsovertuiging met persoonlijk doorleefde kunst. Net als de apostelen wilden zij met twaalf

« Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Christus » : de indrukwekkende leuze op de IJzertoren in Kaaskerke bij Diksmuide.

pelgrims zijn en daarom namen ze o.m. ook glazenier Eugeen Yoors, componist Renaat Veremans en letterkundige Dirk Vansina op; maar ook anderen waren welkom als zij « *echte kunst beoefenden en katholiek waren in overtuiging en leven* ». De voorzitter van de vereniging was... Jezus Christus in het tabernakel!

De Beweging bereikte haar hoogtepunt in 1927 met een grote en ophefmakende tentoonstelling in Antwerpen die inzake publieksopkomst alle verwachtingen overtrof. Gelijktijdig werden een letterkundedag, een plastiekdag (beeldende kunst), een toneeldag en een muziekdag gehouden waaraan ook buitenlands talent deelnam. Twee jaar later verscheen een eigen tijdschrift. Hoewel hun wegen later uiteengingen omdat een krachtige organisator ontbrak én omdat de tegenstand tegen een Vlaams-katholiek initiatief niet te onderschatten bleek, hebben de Pelgrims een erfenis nagelaten waarop bij een herstel van Kerk en christenheid in Vlaanderen zal kunnen voortgeborduurd worden.

42. DE BASILIEK VAN KOEKELBERG EN DE DEVOTIE TOT HET H. HART VAN JEZUS

Zo onterecht verguisd: de immense basiliek van het H. Hart die mee de skyline van Brussel bepaalt en qua oppervlakte de vijfde grootste kerk ter wereld is. Leopold II nam het initiatief ertoe, want naar analogie met de *Basilique du Sacré-Cœur* op Montmartre wou hij van Koekelberg « de berg van de goede God » maken. Uiteindelijk ontwierp de Gentse architect Albert Van Huffel het monument in 1920, maar de koepel werd pas voltooid in 1969. De basiliek is een meesterwerk van de art deco, met nadruk op klare lijnvoering, soberheid en geometrische motieven. Het skelet bestaat uit gewapend beton dat bijna volledig overdekt is met geglazuurde terracottategels.

In de Sint-Joriskapel is er permanente aanbidding van het Allerheiligste. « Jezus is de opperste Koning en de opperste Heer. Hij draagt de drievoudige kroon van macht, wijsheid en liefde. Laten wij ons enthousiast in de dienst van Christus plaatsen opdat Hij de eeuwen door zou heersen over alle schepselen en elke knie zich voor Hem zou buigen, in de Hemel, op de aarde en onder de aarde » (punt 12 van de *150 punten van de Falanx van de Onbevleete*). In onze tijd van geloofsafval heerst meestal de leegte in de basiliek, maar wat een ruimte wanneer het uur van de verrijzenis slaat!

43. KONING BOUDEWIJN, « EEN VORST NAAR HET HART VAN DE MENSEN »

De vijfde koning van de Belgen kwam in de dramatische omstandigheden van de Koningskwestie en de abdicatie van zijn vader op de troon. Gedurende

42 jaar, van 1951 tot 1993, was hij ons staatshoofd en het morele kompas voor een land dat bijna niet te besturen was en waarvan de politici van de ene crisis naar de andere strompelden. In 1990 weigerde hij zijn handtekening te zetten onder de abortuswet, wat tot een kortstondige constitutionele crisis leidde. De vorst maakte daardoor duidelijk dat hij onverzettelijk was als het over het katholieke geloof ging!

Toen hij na zijn onverwachte dood in het koninklijk paleis opgebaard lag, schoven tienduizenden mensen dag en nacht aan om een laatste groet te kunnen brengen – iets ongezien dat bewees hoe groot zijn prestige was. « Een *democratisch* gezag laat zich kiezen, toejuichen, overheersen en tenslotte weer wegsturen. Een *demofiel* gezag, dat “van het volk houdt”, durft het land commanderen en wacht niet op zijn instemming om in alles te handelen voor het algemeen belang; het heeft het welzijn van het volk op het oog, niet de populariteit » (punt 82 van de *150 punten van de Falanx van de Onbevleete*). Ondanks de grondwettelijke beperkingen van zijn functie was de koning uitgegroeid tot een waarachtige *Pater patriae*, het geweten en de gids van de natie. En wellicht was hij ook een authentieke heilige.

44. HET SCHOONSTE VLAAMSE WOORD: ONSLIEVROUWKE

De *Canon* eindigt met het woord “goesting”, dat uitverkozen wordt als typisch Vlaams. “Goesting” is niet hetzelfde als “trek”, het is zelfs een wereld van verschil. Op die manier wil men illustreren dat ons volk in zijn omgangstaal zijn eigen aard uitdrukt en zijn eigen accenten legt.

Verwijzend naar de titel die wij aan onze eigen katholieke Canon gegeven hebben – « AL WAT VLAANDERENS GROOTHEID MAAKT » – stellen wij het woord *Onsliedvrouwke* voor. Het Franse “Notre-Dame” of het Engelse “Our Lady” missen de toevoeging *lief*, waarmee wij uitdrukken hoe graag wij de Maagd Maria zien. En aan het Duitse “Unsere Liebe Frau” ontbreekt dan weer de verkleinvorm, die weergeeft hoe nabij ze ons is en hoe vertrouwelijk we met haar willen omgaan. Zoals Ernest Claes over Scherpenheuvel schreef: « *Wij te Zichem houden het meest van Ons Lieve Vrouwke van Scherpenheuvel. Als ge van kinds-af-aan die schone kerk, de vierkante toren en de ronde toren met de gouden sterren daar hebt zien staan, boven op de heuvelkam, altijd die hoge toren daarboven, een beetje dicht bij de hemel dan al de rest, als ge alle ze leven uw moeder, bij ongeluk en verdriet, hadt horen zeggen: we zullen zondag maar eens beeweeg gaan naar Ons Lieve Vrouwke van Scherpenheuvel, dan zoudt ge verstaan dat er voor ons maar één Lieve Vrouwke is dat echt meetelt.* »

redactie KCR

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter: † Abbé Georges de Nantes.

Hoofredacteur: Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever: L. Oorts, Heideweg 14, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland: € 20. Steunabonnement: vanaf € 25.

IBAN: BE47 0003 3020 5780. BIC: BPOTBEB1.

Internet: <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail: hij.is.verrezen@gmail.com